

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O
IZMJENAMA I DOPUNAMA KAZNENOG ZAKONA**

Zagreb, ožujak 2004.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona, sadržana je u odredbama članka 2. stavka 4. alineje 1. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 41/2001 i 55/2001 - pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE CE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Od stupanja na snagu Kaznenog zakona i početka njegove primjene 1. siječnja 1998. do prijedloga ovih promjena poteklo je više od šest godina. Novo hrvatsko kazneno pravo oblikovano tim zakonom do sada je tri puta mijenjano («Narodne novine», broj 27/1998, 50/2000, 129/2000 i 51/2001). Nakon tog je predložena obimna izmjena Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona koja je stupila na snagu 15. srpnja 2003., a trebala se primjenjivati od 1. prosinca 2003. Odlukom Ustavnog suda od 27. studenoga 2003. («Narodne novine», broj 190/2003.) zakon je ukinut. Stoga je valjalo smatrati da taj zakon nije donesen.

Izvorni tekst Kaznenog zakona koji je objavljen u «Narodnim novinama», broj 110/97 ispravljen je 17. veljače 1998. objavom u «Narodnim novinama», broj 27/98 (dakle, nakon njegovog stupanja na snagu 1. siječnja 1998.) zbog preko četrdesetak pogrešaka utvrđenih uspoređivanjem teksta objavljenog u «Narodnim novinama», broj 110 od 21. listopada 1997. s izvornim tekstom tog zakona. Ove ispravke ne treba smatrati promjenama KZ.

Prva promjena Kaznenog zakona iz 1997. uslijedila je Odlukom Ustavnog suda RH kojom su ukinute odredbe članka 204. stavka 2. i 3. tj. propisa po kojem je za kaznena djela protiv časti i ugleda počinjenima prema predsjedniku RH, predsjedniku Hrvatskog sabora, predsjedniku Vlade RH i predsjedniku Ustavnog suda RH kazneni postupak po službenoj dužnosti pokretao državni odvjetnik po prethodno pribavljenoj pismenoj suglasnosti tih osoba («Narodne novine», broj 50/2000). Nakon toga Kazneni zakon je dva puta promijenjen zakonima o izmjenama i dopunama na sjednici Zastupničkog doma 14. prosinca 2000. i nakon toga 24. svibnja 2001. To je ujedno kronološki i posljednja zakonodavna intervencija u hrvatsko materijalno kazneno pravo do danas.

Promjene Kaznenog zakona od 14. prosinca 2000. koje su stupile na snagu s najkraćom mogućom *vacatio legis*, osmog dana nakon objave u Narodnim novinama, osim umjesnih jezičnih i normativnih ispravaka koje bi se mogle smatrati «ozakonjenim autentičnim tumačenjem» Kaznenog zakona iz 1997., unose i neke odredbe od kojih bi se one značajnije mogle svrstati i opisati u pet skupina: a) One kojima se hrvatskog kazneno zakonodavstvo usuglašava s međunarodnima izvorima i/ili osuvremenjuje s obzirom na regionalno i globalno suprotstavljanje transnacionalnom kriminalu. Tako npr. promjena u članku 89. stavku 3. kojom se pojam službene osobe proširuje i na one u stranim i međunarodnim tijelima, u članku 174. potpunija zaštita jednakosti svih ljudi i njihovih razlicitosti, u članku 333. udruženje za počinjenje kaznenih djela; b) One kojima se promjenama postojećih ili novim inkriminacijama i propisivanjem strožih kazni ostvaruje veća kaznenopravna zaštita mladih osoba i obitelji. Tako npr. novo kazneno djelo u članku 214.a nasilničko ponašanje u obitelji, i dr.; c) One kojima se preureduju kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja iz glave XXI, uglavnom na prijedlog prakse državnog odvjetništva. Tako npr. nesavjesno gospodarsko poslovanje iz članka 291., prijevara u

gospodarskom poslovanju iz članka 293. KZ i dr.; d) Korekcije propisanih kazni za određena kaznena djela, osim onih već spomenutih pod b), u pravilu propisivanjem strožih kazni, osim iznimno kao npr. u slučaju kaznenog djela zlouporabe opojnih droga iz članka 173. stavak 2. gdje je zakonodavac odustao od prije alternativno propisane kazne dugotrajnog zatvora i propisao maksimalnu kaznu za to djelo s dvanaest godina zatvora; e) Smanjenje broja kaznenih djela za koja se postupak pokreće prijedlogom oštećenika državnom odvjetništvu i umjesto toga pokretanje postupka za ta djela po službenoj dužnosti u interesu svih građana Republike Hrvatske, bez obzira na volju oštećenika. Pri tom valja posebno upozoriti na kazneno djelo silovanje za koje je prema prvobitnom tekstu Kaznenog zakona iz 1997. pokretanje kaznenog postupka po prijedlogu bilo propisano kad je oštećena osoba u bracnoj zajednici s pociniteljem (čl. 188. KZ) i na kazneno djelo teške tjelesne ozljede kada su pocinitelj i oštećenik u bliskom srodstvu. U ovu skupinu promjena spada i ona koja se odnosi na izjednačavanje najviših državnih dužnosnika u pokretanju kaznenog postupka s ostalim građanima za kaznena djela protiv casti i ugleda – članak 204. KZ (prije po službenoj dužnosti državno odvjetništvo uz njihovu prethodnu pismenu suglasnost, od sada kao i ostali građani privatnom tužbom).

Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, objavljen u «Narodnim novinama», broj 51/2001 od 24. svibnja 2001. odnosio se samo na kazneno djelo «protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice» iz članka 177. KZ. Za temeljno kazneno djelo umjesto novčane kazne ili kazne zatvora do jedne godine propisana je, uz novčanu kaznu, kazna zatvora do tri godine, a u slučaju pocinjenja kaznenog djela u sastavu grupe ili zločinacke organizacije propisana je kazna zatvora od jedne do deset godina.

Za ocjenu stanja na koja se odnosi Zakon o izmjenama i dopunama sada važeceg Kaznenog zakona a osobito radi odgovora na pitanje da li je iz kriminalnopolitičkih razloga potrebno predložiti hitne promjene našeg kaznenopravnog represivnog sustava smatra se potrebnim i korisnim predociti temeljne podatke o stanju kriminala u Republici Hrvatskoj za razdoblje od početka primjene KZ (1998.g.) do kraja godine za koju postoje cjeloviti obradeni statistički podaci (2002 g).

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku RH u 1998. godini za kaznena djela optuženo je 28.702 osoba, a osudene su 12.243 osobe.

U 2002. godini optuženo je 27.887 osoba, a osuđeno je 19.040 osoba.

Prema tome, u razdoblju od 1998. do 2002. godine broj optuženih osoba pokazuje trend stagnacije ili čak laganog smanjenja, a broj osuđenih osoba je u porastu zbog porasta broja riješenih sudskih predmeta u istom razdoblju.

Analiza strukture kriminaliteta po vrstama pocinjenih kaznenih djela pokazuje da u ukupnom broju optuženih i osuđenih osoba u promatranom razdoblju kao i ranije, najviše sudjeluju kaznena djela protiv imovine (preko 32% optuženih i osuđenih). Zatim slijede kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa (11,3% optuženih i osuđenih) te protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (više od 10% optuženih i osuđenih ali to radi relativno velikog broja pocinjenih kaznenih djela zlouporabe opojnih droga i to, najviše posjedovanja iz čl. 173. st. 1. KZ) Te tri skupine kaznenih djela čine preko 50% ukupnog kriminala u RH.

S obzirom na obimnost posljednjih predloženih promjena hrvatskog kaznenog prava u Zakonu o izmjenama i dopunama KZ iz 2003.g. koji je ukinut, i brojnih spornih pitanja o kojima se u struci, javnosti i u Hrvatskom saboru raspravljalo povodom tog zakona, razumno je i opravdano promjenama hrvatskog kaznenog prava pristupiti u dvije faze. U prvoj se valja ograničiti samo na one promjene Kaznenog zakona koje su neophodne i hitne a za koje nisu potrebne temeljite znanstvene, stručne, praktične i kriminalnopolitičke analize i prosudbe o njihovoj opravdanosti. U drugoj fazi, koja slijedi i nastavlja se vremenski odmah iza prve, sukladno

programu Vlade RH koja je istakla odlucnost osiguranja potrebnih pravnih uvjeta za sankcioniranje kriminalnih radnji i njihovih zaštitnika i definiranje gospodarskog i organiziranog kriminala utvrđivanjem odgovornosti na svim razinama, pomno ce se analizirati svi raniji i novi teoretski, prakticni i politicki prijedlozi i razlozi za promjene kaznenog prava, te ce se odluciti koje je od njih i zašto potrebno predložiti Hrvatskom saboru. To se odnosi na kompleksno pitanje opceg i linearnog pooštrenja represije, pa i uvođenja kazne doživotnog zatvora, produljenja rokova zastare, prisilne naplate novcane kazne i dr. što je u uskoj svezi sa odnosom postojeće zakonske i sudske politike kažnjavanja, naime, kako je i u kojoj mjeri dosadašnji zakonski represivni sustav primjenjivan u sudskoj praksi, i kakvi su odnosi između zastrašujućeg, generalnopreventivnog ucinka propisanih kazni i specijalnopreventivnih ucinaka primijenjenih kaznenopravnih sankcija u našem sustavu kaznenog pravosuđa. Sve to imajući stalno na umu podatke o kretanju kriminala i njegovu fenomenologiju te nacela vladavine prava koje se odnose i na temelj i ograničenje kaznenopravne prisile ali i na ucinkovitu zaštitu temeljnih osobnih sloboda i prava covjeka te drugih prava i društvenih vrijednosti zajamčenih i zaštićenih Ustavom RH i medunarodnim pravom od svih za ta prava i slobode pogibeljnih ponašanja. Ne treba, prema tome, smatrati da se prijedlogom samo nekih promjena KZ ovim zakonom, ostala sporna pitanja potpuno zanemaruju, otklanjaju ili odbacuju, već da se ona samo odlažu za određeno vrijeme u tijeku 2004.g. Tako je, uostalom postupano i kod ranijih promjena hrvatskog materijalnog kaznenog prava.

Oblikujući tekst ovog nacrtu Radna skupina je u raspravi uzela u obzir sve predložene promjene u Zakonu o izmjenama i dopunama koje su raspravljane u Hrvatskom saboru, zaključke pojedinih saborskih odbora, fonogram rasprave sa prvog i drugog čitanja Zakonu o izmjenama i dopunama KZ iz 2003. koji je ukinut, stajališta druge interkatedarske sjednice pravnih fakulteta, održane u listopadu 2003. godine u Osijeku, referate i raspravu sa XVI. savjetovanja Udruženja za kazneno pravo i praksu o Zakonu o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, održanog u Opatiji, 3. do 6. prosinca 2003., zatražene izvještaje Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva za europske integracije, te pismene i usmene prijedloge u tijeku rasprave.

U prvoj prioritetoj fazi, izmjene i dopune Kaznenog zakona obuhvaćaju dakle, samo one koje su nužne: 1. radi usuglašavanja KZ s preuzetim medunarodnim obvezama RH, 2. radi ponovne prosudbe o odnosu slobode medija i kaznenopravne represije zbog povreda casti i ugleda, 3. radi ponovne prosudbe o eventualnim promjenama inkriminacija posjedovanja zabranjenih opojnih droga, 4. radi prosudbe o kriminalnopolitickoj opravdanosti intervencija kod kaznenih djela tzv. gospodarskog kriminala (inkriminacije i propisane kazne) i 5. prosudba o neodložnoj promjeni kaznenopravne represije za neka kaznena djela zbog njihove posebne aktualne pogibeljnosti (kaznena djela s elementima nasilja, protiv okoliša, zdravlja ljudi, sigurnosti platnog prometa i poslovanja i dr.).

Ad 1.: /medunarodne obveze RH/ Zbog toga što materijalno kazneno zakonodavstvo RH treba uskladiti sa medunarodnim konvencijama koje je naša država ratificirala nakon stupanja na snagu KZ i njegovih kasnijih promjena, osobito u području organiziranog i kompjuterskog kriminala, suzbijanja terorizma i njegovog financiranja, svih oblika korupcije te kaznenih djela ratnih zlocina, ali isto tako i radi drugih medunarodnih obveza usuglašavanja hrvatskog kaznenog prava sa standardima i opravdanim prijedlozima ili savjetima europskih integracija (npr. Europske unije, OESS-a i Vijeca Europe) ovaj dio reforme postojećeg kaznenog prava valja smatrati hitnim. Promjene koje se predlažu temelje se na slijedecim pravnim izvorima:

- **Rimski Statut Medunarodnog kaznenog suda** («Narodne novine» - Medunarodni ugovori, broj 5/2001, ratificiran 28. ožujka 2001.),

- **Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog**

kriminaliteta («Narodne novine» - Medunarodni ugovori, broj 14/2002, ratificirana 7. studenoga 2002.),

- **Kaznenopravna konvencija o korupciji** («Narodne novine» - Medunarodni ugovori, broj 11/2000, ratificirana 6. listopada 2000.),

- **Medunarodna konvencija protiv novacenja, korištenja, placanja i osposobljavanja placenika** («Narodne novine» - Medunarodni ugovori, broj 12/1999, ratificirana 24. rujna 1999.

- **Medunarodna Konvencija o sprjecavanju financiranja terorizma** («Narodne novine» - Medunarodni ugovori, broj 16/2003, ratificirana 1. listopada 2003.),

- **Konvencija o kibernetickom kriminalu** («Narodne novine» - Medunarodni ugovori, broj 9/2002, ratificirana 3. srpnja 2002.),

- **Konvencija o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bica u pogledu primjene biologije i medicine: Konvencije o ljudskim pravima i biomedicini, Dodatnog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bica u pogledu primjene biologije i medicine o zabrani kloniranja ljudskih bica i Dodatnog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bica u pogledu primjene biologije i medicine, u vezi presadivanja organa i tkiva ljudskog porijekla** («Narodne novine» - Medunarodni ugovori 13/2003, ratificirani 14. srpnja 2003.).

Osim toga, Republika Hrvatska je zakljucivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom preuzela obvezu na suradnju u suzbijanju i sprjecavanju kaznenih i drugih nezakonitih aktivnosti, a posebno u odnosu na sprjecavanje i kontrolu ilegalnih migracija, sprjecavanje pranja novca i prihoda stecenih kaznenim djelima, ilegalnu proizvodnju i trgovinu drogama, trgovinu ljudima, korupciju, krivotvorenje novca, krijumcarenje, nedopuštenu trgovinu oružjem i terorizam. Dakle, predložene promjene Kaznenog zakona u skladu su s preuzetom obvezom jacanja institucija i vladavine prava koje proizlaze iz odredaba clanka 75. do clanka 80. glave VII. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te predstavljaju uskladivanje hrvatskog kaznenog zakonodavstva s *acquis communautaire*-om.

Usuglašavajući odredbe Kaznenog zakona sa Rimskim Statutom Medunarodnog kaznenog suda predlagatelj je sukladno nacelu komplementarnosti dopunio odredbu clanka 158. KZ, propisao nova kaznena djela u clanku 157.a «zlocin protiv covjecnosti», te u clanku 167.a «zapovjedne odgovornosti». Kazneno djelo sprjecavanja dokazivanja iz clanka 304. izmijenjeno je u stavku 1. i 2. radi uskladivanja s preuzetim medunarodnopravnim obvezama Republike Hrvatske i to s Konvencijom Ujedinjenih naroda o transnacionalnom organiziranom kriminalitetu i Rimskim statutom Medunarodnoga kaznenog suda.

Predlagatelj je radi usuglašavanja s Konvencijom Ujedinjenih naroda o transnacionalnom organiziranom kriminalitetu sa dva dodatna protokola izmijenio definiciju zlocinacke organizacije u clanku 89. stavku 23. KZ, dopunio odredbu o oduzimanju imovinske koristi u clanku 82. stavak 3., promijenio naziv i bitna obilježja kaznenog djela iz clanka 175. tako da se sad radi o kaznenom djelu «trgovanja ljudima i uspostave ropstva», a isto tako je kod kaznenog djela «prebacivanja osoba preko državne granice» iz clanka 177. KZ propisana nova kvalifikatorna okolnost radi uskladivanja s Protokolom protiv krijumcarenja migranata kopnom, morem i zrakom.

U odnosu na tzv. kompjuterska kaznena djela, predlagatelj je radi usuglašavanja sa Konvencijom o kibernetickom kriminalu preuredio naziv i bitna obilježja kaznenog djela iz clanka 223. KZ kao temeljnog kaznenog djela, te je propisao nova kaznena djela «racunalno krivotvorenje» u clanku 223.a KZ i «racunalne prijevare» u clanku 224.a KZ, dok u clanku 131. brisan dio inkriminacije jer je isti sada propisan izmijenjenom odredbom clanka 223. stavka 4. KZ, te je inkriminacija «govora mržnje» dopunjena novim stavkom 4. u clanku 174. iz kaznenog djela «rasne i druge diskriminacije», s obzirom na obvezu iz cl. 6. Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetickom kriminalu o kriminalizaciji akta rasizma i ksenofobije pocinjenih putem racunalnih sustava, koji je Republika Hrvatska potpisala 26. ožujka 2003. godine. Ujedno su u clanku 89.

stavku 31. i 32. KZ propisane definicije «racunalnog sustava» i «racunalnog podatka» sukladno navedenoj konvenciji.

Sukladno preuzetim obvezama iz Kaznenopravne konvencije o korupciji predlagatelj je propisao nova kaznena djela «primanja mita u gospodarskom poslovanju» u clanku 294.a i «davanja mita u gospodarskom poslovanju» u clanku 294.b KZ, te je izvršena izmjena kod kaznenog djela «protuzakonitog posredovanja» iz clanka 343. KZ, cime je sada inkriminirano i pasivno protuzakonito posredovanje.

Propisivanjem novog kaznenog djela u clanku 167.b kojim se inkriminira zabrana novacenje, korištenje, placanje i osposobljavanje placenika te njegovo izravno sudjelovanje u oružanom sukobu ili zajednickom cilju nasilja, predlagatelj je usuglasio Kazneni zakon sa obvezama iz Medunarodne konvencije protiv novacenja, korištenja, placanja i osposobljavanja placenika, a u clanku 89. stavku 34. dana je definicija placenika.

Predlagatelj je u clanku 97.a propisao novo kazneno djelo «zabrana kloniranja ljudskog bica» radi usuglašavanja sa Dodatnim protokolom uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bica u pogledu primjene biologije i medicine o zabrani kloniranja ljudskih bica, a u clanku 89. stavku 33. dana je definicija genetski istovjetnog ljudskog bica.

Prema Medunarodnoj konvenciji o sprjecavanju financiranja terorizma te u skladu sa Okvirnom odlukom Vijeca EU o borbi protiv terorizma, dopunjen je clanak 187. radi inkriminiranja udruživanja u grupu s ciljem pocinjenja teroristickih kaznenih djela te je inkriminirano financiranje terorizma sukladno medunarodnoj obavezi Republike Hrvatske iz Rezolucije 1373 Vijeca sigurnosti UN.

Inkriminaciju i definiciju medunarodnog terorizma iz clanka 169. KZ predlagatelj je uskladio sa odredbama Okvirne odluke Vijeca Europske unije o borbi protiv terorizma iz lipnja 2002. godine. Definicija terorizma odnosno teroristickog kaznenog djela iz clanka 1. Okvirne odluke šira je od pojma teroristickog kaznenog djela sadržanog u clanku 169. KZ. u odnosu na subjektivni i objektivni element djela.

Ad 2.: /javna kleveta/ Predlagatelj smatra da je odredba o krivnji glavnog urednika i drugih osoba navedenih u cl. 48. KZ, kada se radi o kaznenim djelima pocinjenih u sredstvima javnog priopćavanja, u teoriji i u praksi izazivala opravdane kritike, prvenstveno zbog toga jer se u suštini radi o kaznenoj odgovornosti koja se «prenosi» sa osobe pocinitelja na neku drugu osobu kod koje ne postoje elementi krivnje za pocinjenje tog kaznenog djela od drugog pocinitelja. Tzv. kaskadna odgovornost temelji se na pojmu objektivne kaznene odgovornosti koju treba u suvremenom kaznenom pravu izbjegavati. Buduci da se clanak 48. mogao primijeniti u najvecem broju slucajeva za kaznena djela protiv casti i ugleda i to osobito klevete putem sredstava javnog priopćavanja predlagatelj smatra da je ukidanje toga clanka ujedno i približavanje preporukama koje za kaznena djela klevete i uvrede putem medija smatraju dovoljnom gradanskopravnu odgovornost za naknadu štete koja je pocinjena takvim ponašanjem. Stoga, ovom promjenom hrvatsko kazneno zakonodavstvo se osuvremenjuje uz istovremenu napomenu da mogućnost naknade štete u gradanskopravnom postupku tužbom prema glavnom uredniku i drugim osobama navedenim u clanku 48. KZ ostaje izvan kaznenopravne represije kao zaštita gradanskih prava i sloboda u pravnom sustavu Republike Hrvatske.

Predlagatelj je sa znanstvenog, strucnog, prakticnog i kriminalnopolitickog stajališta izvršio prosudbu o potrebama promjena kod kaznenih djela protiv casti i ugleda (osobito kleveta putem tiska, radija i televizije) radi uspostave potpune slobode informiranja bez nepotrebnih i za tu slobodu, mogućih štetnih utjecaja kaznenopravne represije. Radna skupina predlagatelja zatražila je o tome pismena mišljenja i prijedloge od Ministarstva kulture, Hrvatskog novinarskog društva i OSCE te 3.03.2004. održala sastanak sa njihovim predstavnicima. Prevladava stajalište da su postojeca zakonska rješenja zadovoljavajuca za obavljanje novinarskog posla. Pri tom je konstatirano i na to predlagatelj i ovom prilikom upozorava da odredba postojećeg clanka 203. KZ *otklanja obvezu osobe koja je novinar i koja je u novinarskom poslu ili javnoj informaciji*

iznijela ili pronijela klevetnicke sadržaje da «dokaže istinitost svoje tvrdnje ili opravdani razlog zbog kojeg je povjerovala u istinitost sadržaja kojeg je iznijela ili pronijela». Slijedom toga, isključena je zakonska mogućnost da bi novinar u tom slučaju («istinitosti») mogao biti kažnjen za uvredu (cl. 199. KZ) ili za predbacivanje kaznenog djela (cl. 202. KZ) što za sve druge osobe koje nisu kao novinari obuhvaćeni cl. 203. KZ, naravno dolazi u obzir (cl. 200 st. 3. KZ). Prema tome, postojeći članak 203. KZ izricito propisuje **da nema kaznenog djela** uvrede, klevete ni primjene članka 200. stavka 3. /dokazivanje istinitosti uz mogućnost kažnjavanja za kaznena djela iz cl. 199. ili 202. KZ/ kada se radi o sadržaju koji je «ostvaren ili učinjen dostupnim drugima...u javnoj informaciji ili u novinarskom poslu, ako iz načina izražavanja i drugih okolnosti jasno proizlazi da se ne radi o ponašanju koje je imalo cilj naškoditi necijoj casti ili ugledu.» Ovu okolnost (podvučena u tekstu opisa cl. 203.) koja otklanja postojanje kaznenog djela klevete i drugih kaznenih djela protiv časti i ugleda u djelovanju sredstava javnog priopćavanja prema postojećem zakonu eventualno optuženi novinar mora dokazati. Predlagatelj u nastojanju da u krajnjoj mogućoj mjeri reducira kaznenopravnu odgovornost novinara za ova kaznena djela i praktički dekriminalizira «novinarsku klevetu» sada predlaže promjenu tog dijela teksta članka 203. koji bi glasio: **osim** ako iz načina izražavanja i drugih okolnosti jasno proizlazi **da se radi o** ponašanju koje je imalo cilj **samo** naškoditi časti ili ugledu.». Radi se o intervenciji kojima se riječima «osim» i «samo» te izostavljanjem riječi «ne» teret dokazivanja od eventualno optuženog novinara novim rješenjem prebacuje na tužitelja. Ako se ove promjene dovedu u svezu s postojećom kaznenopravnom odredbom koja se odnosi na zaštitu povrede slobode izražavanja misli, tj. na inkriminiranje ponašanja kojim se uskracuje ili ograničava sloboda tiska ili drugih sredstava priopćavanja iz cl. 107. KZ, može se smatrati da će izostavljanjem cl. 48. i gotovo potpunim otklanjanjem kaznenog djela klevete kada je počinjeno u novinarskom poslu, osim ako se radi o ponašanju «koje je imalo samo cilj naškoditi necijoj casti ili ugledu» dosadašnje i nove odredbe hrvatskog kaznenog prava omogućiti maksimalne medijske slobode bez kaznenopravne represije. S obzirom da se kod tog kao i drugih kaznenih djela protiv časti i ugleda radi o kaznenopravnoj zaštiti temeljnih ljudskih prava, koje vrijednosti se štite i Ustavom RH i člankom 10. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda takvo rješenje otklanja potrebu potpune dekriminalizacije klevete kao kaznenog djela, što nije prihvaćeno ni u postojećem kaznenom pravu europskih zemalja.

Ad 3.: /zlouporaba opojnih droga/ Razmatrajuci potrebu i kriminalnopolitičku opravdanost promjena inkriminacija i kaznenopravnih sankcija kod kaznenog djela zlouporabe opojnih droga iz članka 173. KZ (posebno u odnosu na posjedovanje iz stavka 1., proizvodnju i prodaju i druge načine neovlaštene trgovine opojnom drogom) radna skupina predlagatelja je održala zajedničku sjednicu sa predstavnicima Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstva zdravstva i Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade RH. Razmotrivši sa dužnom pažnjom i pismene podnesene prijedloge sudionika tog sastanka, sporazumno je zaključeno da nema kriminalnopolitičke opravdanosti mijenjati postojeću inkriminaciju iz cl. 173. st. 1. KZ. Ocijenjene su kao neprihvatljive formulacije koje bi ograničile inkriminaciju kao npr.: «posjedovanje i/ili proizvodnja malih količina», «samo za osobnu uporabu» i sl. Istovremeno je upozoreno da se bilo kakav zahvat u dekriminalizaciju makar i dijela kaznenog djela iz cl. 173. ne može u postojećoj kriminalnopolitičkoj situaciji opravdavati preopterećenošću tijela kaznenog pravosuđa «beznacajnim djelima posjedovanja i/ili proizvodnje nedozvoljenih opojnih droga», ali je zaključeno da postojeće odredbe KZ omogućavaju i bez dekriminalizacije st. 1. ili bilo kojeg ograničavanja te inkriminacije razumno i opravdanu selekciju lakih i beznacajnih slučajeva od onih koji su doista pogibeljni i zahtijevaju primjenu kaznenopravne represije. Stoga se upozorava i insistira da u cjelokupnom sustavu kaznenog pravosuđa (policija, državno odvjetništvo i sudbena vlast) treba sa većom pažnjom i kritičnošću za svaki i pojedini slučaj češće primjenjivati odredbu o

beznacajnom kaznenom djelu iz clanka 28. KZ i primjenjivati nacelo svrhovitosti (oportuniteta) kaznenog progona od strane državnog odvjetništva i suda.

Predlagatelj je smatrao opravdanim i korisnim prijedlog Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga te dopunio odredbu o uvjetnoj osudi sa zaštitnim nadzorom u svezi odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici.

Ad 4.: /gospodarska kaznena djela/ Predlagatelj je odlucujuci o promjenama u dijelu KZ koji se odnosi na tzv. gospodarska kaznena djela konstatirao da su upravo u tom njegovom dijelu (neka karakteristikna kaznena djela iz Gl. XXI KZ pa i Gl. XVII.) dosta znacajne intervencije ucinjene posljednjom novelom iz 2000. g.. To otklanja hitnost daljnjih promjena u ovoj fazi, osim onih koja se odnose na usuglašavanje našeg kaznenog prava sa medunarodnima obvezama utemeljenim na konvencijskom pravu. Stoga su propisana nova kaznena djela «primanja mita u gospodarskom poslovanju» i «davanja mita u gospodarskom poslovanju» u clanku 294.a i 294.b KZ prema Kaznenopravnoj konvenciji o korupciji. Kompleksnost svih kažnjivih ponašanja u sferi gospodarstva zahtjeva neodložnu i pomnu prosudbu o prekršajnim i kaznenim djelima na temelju njihove fenomenologije i pogibeljnosti za Ustavom zašticena dobra, vodeci racuna o nomotehnickim promjenama koje ce omoguciti ucinkovitiju prakticnu primjenu tog dijela kaznenog prava. Predlagatelj taj zahvat najavljuje u drugoj fazi promjena KZ.

Ad 5.: /nove inkriminacije i korekcija kazni/ Predlagatelj smatra neodložnim dopuniti postojece inkriminacije u odnosu na kazneno djelo otmice propisano u clanku 125. KZ na nacin da je sada propisan kvalificirani oblik kaznenog djela u slucaju nehajnog prouzrocenja smrti kod žrtve sa odgovarajucom kaznom. Pri tome se upozorava da se u slucaju pocinjenja drugih kaznenih djela pri otmici, kao npr. tjelesnih ozljeda, namjernog usmrćenja i sl. prema postojećem zakonu primjenjuju odredbe o stjecaju.

Kod kaznenog djela medunarodne prostitucije potrebno je povisiti kaznu radi uspostave odgovarajućeg odnosa propisanih kazni sa kaznenim djelom trgovanja ljudima.

Predlagatelj je na prijedlog Državnog odvjetništva RH te potrebe sankcioniranja svakog protuzakonitog gradenja propisao novo kazneno djelo protuzakonitog gradenja u 252.a s obzirom na cinjenicu da je protuzakonita gradnja, posebice u zašticenim podrucjima takva da prijete devastacija tih podrucja, a zaštitu navedenih vrijednosti nije moguće osigurati putem upravnog ili prekršajnog postupka.

S obzirom na posebnu aktualnu pogibeljnost i enormne štete koje nastaju za gospodarske resurse i okoliš predlaže se novo kazneno djelo protupravne eksploatacije rudnog blaga u clanku 261a. kojim se inkriminira nepropisno ili protivno odlukama državnih tijela eksploatiranje rudnog blaga, s time da rudno blago cine mineralne sirovine definirane u Zakonu o rudarstvu. Ako se takva eksploatacija cini u posebno zašticenom podrucju prirode ili radi pribavljanja imovinske koristi, odnosno u slucaju prouzrocenja vecih šteta propisane su i oštrije kazne, kao i obvezno oduzimanje predmeta koji su korišteni za pocinjenje djela ili koji su nastali djelom, a s obzirom na zaprijecenu kaznu kažnjiv je i pokušaj osnovnog oblika ovog kaznenog djela iz stavka 1. Zbog posebne pogibeljnosti organiziranog kriminaliteta, predlagatelj je iz razloga pooštrenja kaznenopravne represije povisio propisane kazne kod kaznenog djela dogovora za pocinjenje kaznenog djela iz clanka 332. te udruživanja za pocinjenje kaznenih djela iz clanka 333. kao temeljnog kaznenog djela organiziranog kriminaliteta.

Predlagatelj je izmijenio i one odredbe važećeg Kaznenog zakona koje je bilo potrebno radi usuglašavanja sa relevantnim odredbama Zakona o prekršajima, Zakona o pomilovanju, Zakona o državnom odvjetništvu, Zakona o pravobranitelju za djecu, Zakona o ravnopravnosti spolova i Zakona o zaštiti svjedoka. Zbog toga su na odgovarajuci nacin promijenjene odredbe canka 63., 81., 89., 140., 305.a i 309. KZ.

Prilikom ocjene predloženih promjena treba uzeti u obzir da je oblikujući tekst ovog nacrtu Radna skupina uzela u obzir sve predložene promjene u Zakonu o izmjenama i dopunama koje su raspravljane u Hrvatskom saboru, zaključke pojedinih saborskih odbora, fonogram sa prvog i drugog čitanja o Zakonu o izmjenama i dopunama iz 2003. koji je ukinut, stajališta druge interkatedarske sjednice pravnih fakulteta, održane u listopadu 2002. godine u Osijeku, referate i raspravu sa XVI. Savjetovanja Udruženja za kazneno pravo i praksu o Zakonu o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, održanog u Opatiji, 3. do 6. prosinca 2003., zatražene i primljene izvještaje Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva za europske integracije, te druge pismene i usmene prijedloge u tijeku rasprave o nacrtu ovog Prijedloga.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona neće biti potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu.

V. PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KAZNENOG ZAKONA

Clanak 1.

U Kaznenom zakonu («Narodne novine» br. 110/1997, 27/1998, 129/2000 i 51/2001) clanak 48. briše se.

Clanak 2.

U clanku 63. stavci 2. i 3. mijenjaju se i glase:

«(2) Kazna zatvora, novcana kazna ili globa za prekršaj uracunava se u kaznu za kazneno djelo ako opis tog djela odgovara prekršaju zbog kojeg je izrecena kazna.

(3) Uracunavanje po odredbama ovoga clanka znaci izjednacavanje jednog dana pritvora, kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora ili kazne maloljetnickog zatvora ili jednog dnevnog dohotka novcane kazne za jedan dan kazne za kazneno djelo. Jedan dan zadržavanja, novcana kazna ili globa izrecena za prekršaje izjednacuje se s jednim danom zatvora prema odredbama Zakona o prekršajima.»

Clanak 3.

U clanku 71. iza tocke d) dodaje se nova tocka e) koja glasi:

«e) podvrgavanje odvikavanju od ovisnosti u terapijskoj zajednici».

Dosadašnje tocke e), f) i g) postaju tocke f), g) i h).

Clanak 4.

U nazivu clanka 81. i u clanku 81. rijeci: «i gospodarske prijestupe» brišu se.

Clanak 5.

U clanku 82. stavku 3. iza rijeci: «trece osobe» dodaju se rijeci: «a nije stecena u dobroj vjeri».

Clanak 6.

U clanku 85. dodaje se stavak 6. koji glasi:

«(6) Rehabilitacija ne može nastupiti za vrijeme trajanja sigurnosnih mjera».

Clanak 7.

Clanak 88. mijenja se i glasi:

«Pomilovanjem se poimence određenoj osobi daje potpuni ili djelomicni oprost od izvršenja kazne, zamjenjuje se izrecena kazna blažom kaznom ili se primjenjuje uvjetna osuda, daje se prijevremena rehabilitacija, ukida se ili određuje krace trajanje pravne posljedice osude, sigurnosne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom, zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti ili protjerivanje stranca iz zemlje.»

Clanak 8.

U clanku 89. stavku 3. u prvoj recenici rijeci: «Državnom pravobraniteljstvu ili» i rijeci: «Državni pravobranitelj Republike Hrvatske i njegovi zamjenici» brišu se, iza rijeci: «Puckom pravobraniteljstvu Republike Hrvatske» dodaju se rijeci: «Pravobraniteljstvu za djecu», rijeci: «Državni odvjetnik Republike Hrvatske» zamjenjuju se rijecima: «Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske», a iza rijeci: «Pucki pravobranitelj Republike Hrvatske i njegovi zamjenici» dodaju se rijeci: «Pravobranitelj za djecu i njegovi zamjenici, Pravobranitelj za ravnopravnost spolova i njegovi zamjenici i domaci arbitar».

Druga recenica mijenja se i glasi:

«Kod kaznenih djela koje je Republika Hrvatska dužna kažnjavati po medunarodnom pravu službena osoba je strani javni službenik, zastupnik ili službenik u stranom predstavničkom tijelu, službenik medunarodne organizacije ciji je Republika Hrvatska član, zastupnik ili službenik medunarodne parlamentarne skupštine ciji je Republika Hrvatska član te sudac ili službenik medunarodnog suda ciju sudbenost Republika Hrvatska prihvaca, strani sudac porotnik i strani arbitar.»

Stavak 4. mijenja se i glasi:

«(4) *Vojna osoba* je djelatna vojna osoba, rocnik, pricuvnik dok se nalazi na vojnoj službi, kadet, te državni službenik ili namještenik raspoređen na ustrojbeno mjesto djelatne vojne osobe.»

Stavak 19. mijenja se i glasi:

«(19) *Izbori* su izbori za zastupnike u Hrvatski sabor, za predsjednika Republike, za članove predstavničkih tijela u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, te za članove upravnih i nadzornih odbora u trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama.»

Stavci 22. i 23. mijenjaju se i glase:

«(22) *Grupa ljudi*, u smislu ovoga Zakona, su najmanje tri osobe koje su povezane radi trajnog ili povremenog cinjenja kaznenih djela, pri čemu svaka od tih osoba daje svoj udio u pocinjenju kaznenog djela.»

(23) *Zlocinacka organizacija* je strukturirano udruženje od najmanje tri osobe koje postoji tijekom određenog razdoblja i djeluje sa zajedničkim ciljem pocinjenja jednog ili više kaznenih djela radi izravnog ili neizravnog stjecanja financijske ili druge materijalne koristi. Zlocinacka organizacija je temelj pojma organiziranog kriminala.»

Iza stavka 30. dodaju se stavci 31., 32., 33. i 34. koji glase:

«(31) *Racunalni sustav* je svaka naprava ili skupina medusobno spojenih ili povezanih naprava, od kojih jedna ili više njih na osnovu programa automatski obrađuju podatke.

(32) *Racunalni podatak* je svako iskazivanje cinjenica, informacija ili zamisli u obliku prikladnom za obradu u racunalnom sustavu ukljucujuci i program koji je u stanju prouzrociti da racunalni sustav izvrši odredenu funkciju.

(33) *Genetski istovjetno ljudsko bice* je ono ljudsko bice koje s drugim živim ili mrtvim ljudskim bicem dijeli isti set gena stanicne jezgre.

(34) *Placenic* je osoba posebno novacena u zemlji ili u inozemstvu kako bi se borila u oružanom sukobu ili radi sudjelovanja u zajedničkom cinu nasilja koje je usmjereno na rušenje vlade ili na neki drugi način podriivanje ustavnog poretka ili teritorijalne cjelovitosti države, koji nije državljanin strana u sukobu niti živi na području koje nadzire strana u sukobu, pripadnik oružanih snaga strane u sukobu odnosno strane na cijem se području poduzima akcija, niti ga je poslala država koja nije strana u sukobu kao službenog pripadnika svojih oružanih snaga, a koja je motivirana na sudjelovanje u neprijateljstvima isključivo osobnim dobitkom koji znatno prelazi visinu naknade koja je obecana ili se plaća borcima slicnog cina i zvanja u oružanim postrojbama strane koja sudjeluje u neprijateljstvima.»

Clanak 9.

Iza clanka 97. dodaju se naziv i clanak 97.a koji glase:

«Zabrana kloniranja ljudskog bica

Clanak 97.a

Tko postupa s ciljem stvaranja genetski istovjetnog ljudskog bica, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina».

Clanak 10.

U clanku 125. iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

«(3) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga clanka prouzrocena smrt otete osobe, pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do dvanaest godina.»
 Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 4.

Clanak 11.

U clanku 131. stavku 2. rijeci: «ili tko neovlašteno prisluškuje ili snimi tude poruke u racunalnom sustavu» brišu se.

Clanak 12.

U clanku 140. iza rijeci: «Državnog sudbenog vijeca Republike Hrvatske» dodaju se rijeci: «Državnoga odvjetnickog vijeca», ispred rijeci: «Državnog odvjetnika» dodaje se rijec: «Glavnog», rijeci: «Državnog pravobranitelja Republike Hrvatske ili njegova zamjenika, Puckog pravobranitelja Republike Hrvatske ili njegova zamjenika» brišu se, a dodaju se rijeci: «Pravobranitelj za djecu i njegovi zamjenici, Pravobranitelj za ravnopravnost spolova i njegovi zamjenici.»

Clanak 13.

U clanku 157. stavku 1. iza rijeci: «zapovijedi» briše se rijec: «za».

Clanak 14.

Iza clanka 157. dodaju se naziv i clanak 157.a koji glase:

«Zločin protiv čovječnosti

Članak 157.a

Tko kršeci pravila međunarodnog prava u sklopu širokog ili sustavnog napada usmjerenog protiv civilnog pučanstva, uz znanje o tom napadu, naredi da se druga osoba usmrti, da se radi potpunog ili djelomičnog istrebljenja nekom civilnom pučanstvu nametnu životni uvjeti koji mogu dovesti do njegova uništenja, da se trguje nekom osobom, poglavito ženom ili djetetom ili da se neka osoba porobljuje radi seksualnog iskorištavanja ili zbog drugih razloga tako da se nad njom vrše pojedine ili sve ovlasti koje proizlaze iz prava vlasništva, da se druga osoba prisiljava na prostituciju, da se drugoj osobi bez njezina pristanka i kada to nije opravdano medicinskim razlozima oduzme biološka reproduktivna sposobnost, da se druge osobe prisilno premještaju putem izгона ili drugih prisilnih mjera sa područja na kome zakonito borave, da se druga osoba protupravno zatvori ili da joj se na drugi način protupravno oduzme sloboda, da se osoba kojoj je oduzeta sloboda ili je pod nadzorom muči tako da joj se namjerno nanose teške tjelesne ili duševne boli ili patnje, da se neka osoba siluje ili da se nad njom izvrši neko drugo spolno nasilje ili da se žena koja je nasilno zatrudnjela namjerno drži u zatocanju kako bi se utjecalo na etnički sastav nekog pučanstva, da se druga osoba progoni tako da joj se namjerno i u velikoj mjeri oduzmu temeljna prava zato što pripada određenoj skupini ili zajednici, da se u ime ili uz dopuštenje, potporu ili pristanak države ili političke organizacije uHITE, drže u zatoceništvu ili otmu druge osobe a da se nakon toga ne prizna da je tim osobama oduzeta sloboda ili da se uskrati obavijest o sudbini tih osoba ili mjestu na kome se nalaze ili da se u okviru institucionaliziranog režima sustavnog potlacivanja i dominacije jedne rasne skupine nad drugom rasnom skupinom ili skupinama i u namjeri održavanja takvog režima pocini neko necovjечно djelo opisano u ovom članku ili djelo slično nekom od tih djela (zločin apartheida), ili tko pocini neko od navedenih djela, kaznit će se kaznom zatvora najmanje pet godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.»

Članak 15.

U članku 158. stavku 1. riječi: «prisiljavanje na prostituciju ili silovanje» zamjenjuju se riječima: «silovanje, spolno porobljavanje, prisiljavanje na prostituciju ili izazivanje prisilne trudnoce, prisilne sterilizacije ili kojeg drugog oblika spolnog nasilja», a iza riječi: «ili protuzakonito izdaje novac», dodaju se riječi: «ili da se namjerno usmjerava napad protiv osoba, uređaja, materijala, jedinica ili vozila uključenih u humanitarnu pomoć ili misiju održavanja mira sukladno Povelji Ujedinjenih naroda, ili da se prava i radnje državljana neprijateljske strane proglašavaju zabranjenim, suspendiranim ili nedopuštenim u sudskom postupku, ili da se skrnavi osobno dostojanstvo, ili da se iskorištava prisutnost civila ili drugih zaštićenih osoba da se određena mjesta, područja ili vojne snage zaštite od vojnih operacija, ili da se djeca mlada od petnaest godina novace u nacionalne oružane snage ili se koriste u aktivnom sudjelovanju u neprijateljstvima».

Članak 16.

Iza članka 167. dodaju se nazivi i članci 167.a i 167.b koji glase:

«Zapovjedna odgovornost

Članak 167.a

(1) Za kaznena djela iz članka 156. do 167. ovoga Zakona kaznit će se kao pocinitelji vojni zapovjednik ili druga osoba koja stvarno djeluje kao vojni zapovjednik ili nadređena civilna osoba ili druga osoba koja u civilnoj organizaciji ima stvarnu vlast zapovijedanja ili nadzora, ako su znali

da podređeni čine ta kaznena djela ili se spremaju počiniti ih, a nisu poduzeli sve razborite mjere kako bi ih u tome spriječili. U tom slučaju neće se primijeniti odredba članka 25. stavka 3. ovoga Zakona.

(2) Osobe navedene u stavku 1. ovoga članka koje su morale znati da se podređeni spremaju počiniti jedno ili više kaznenih djela iz članka 156. do 167. ovoga Zakona pa zbog propuštanja dužnog nadzora nisu poduzele sve razborite mjere kojima bi se spriječilo počinjenje tih kaznenih djela,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(3) Osobe navedene u stavku 1. ovoga članka koje ne prosljede stvar nadležnim vlastima u cilju provođenja istrage i kaznenog progona nad neposrednim počiniteljima,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

Novacenje placenika

Članak 167.b

(1) Tko kršeci pravila međunarodnoga prava novaci, koristi, placa ili osposobljava placenika za sudjelovanje u oružanom sukobu ili zajedničkom cinu nasilja usmjerenom na rušenje vlade, podričvanje teritorijalne cjelovitosti države ili ugrožavanje njezina ustavnog ustrojstva,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(2) Tko radi stjecanja materijalne koristi kao placenik izravno sudjeluje u oružanom sukobu ili zajedničkom cinu nasilja,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.»

Članak 17.

U članku 169. stavak 1. mijenja se i glasi:

«(1) Tko s ciljem izazivanja ozbiljne zastrašenosti pucanstva, prisiljavanja strane države ili međunarodne organizacije da što učini, ne učini ili trpi, ili ozbiljnog ugrožavanja temeljnih ustavnih, političkih ili gospodarskih vrijednosti strane države ili međunarodne organizacije počinu kazneno djelo iz članka 170. do 172., 179. i 181. ovoga Zakona, ili prouzroci eksploziju ili požar ili kakvom općeopasnom radnjom ili sredstvom izazove opasnost za ljude ili imovinu ili izvrši otmicu neke osobe ili počinu neko drugo nasilje koje može ozbiljno naškoditi stranoj državi ili međunarodnoj organizaciji,

kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine.»

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

«(2) Tko ozbiljno prijeti da će počinu kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina.»

Dosadašnji stavci 2., 3. i 4. postaju stavci 3., 4. i 5.

Članak 18.

U članku 174. stavku 3. iza riječi: «po osnovi boje kože» dodaju se riječi: «ili drugih osobina» na oba mjesta u recenici.

Dodaje se stavak 4. koji glasi:

«(4) Tko s tim ciljem iz stavka 3. ovoga članka putem računalnog sustava raspacava ili na drugi način učini dostupnim javnosti materijale kojima se porice, znatnije umanjuje, odobrava ili opravdava kazneno djelo genocida ili zločina protiv čovječnosti,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.»

Clanak 19.

Naziv clanka 175. mijenja se i glasi:

«Trgovanje ljudima i ropstvo».

Clanak 175. mijenja se i glasi:

«(1) Tko kršeci pravila medunarodnog prava uporabom sile, ili prijetnjom uporabe sile, prijevarom, otmicom, zlouporabom položaja bespomoćnosti ili ovlasti ili na drugi način vrbuje, kupi, proda, preda, prevozi, prevede, potice ili posreduje u kupnji, prodaji ili predaji, skriva ili prima osobu radi uspostave ropstva ili njemu sličnog odnosa, prisilnog rada ili služenja, seksualnog iskorištavanja, prostitucije ili nedopuštenog presađivanja dijelova ljudskog tijela, ili tko osobu drži u ropstvu ili njemu sličnom odnosu,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Tko kršeci pravila medunarodnog prava vrbuje, kupi, proda, preda, prevozi, prevede, potice ili posreduje u kupnji, prodaji ili predaji, skriva ili prima dijete ili maloljetnu osobu radi uspostave ropstva ili njemu sličnog odnosa, prisilnog rada ili služenja, seksualnog iskorištavanja, prostitucije ili nedopuštenog presađivanja dijelova ljudskog tijela, ili tko dijete ili maloljetnu osobu drži u ropstvu ili njemu sličnom odnosu,

kaznit će se kaznom zatvora od najmanje pet godina.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga clanka pocinjeno u sastavu grupe ili zlocinacke organizacije ili je pocinjeno u odnosu na veci broj osoba, ili je prouzrocena smrt jedne ili više osoba,

pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(4) Bez utjecaja je na postojanje kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga clanka okolnost je li osoba pristala na prisilni rad ili služenje, seksualno iskorištavanje, ropstvo ili ropstvu sličan odnos ili nedopušteno presađivanje dijelova svoga tijela.»

Clanak 20.

U clanku 177. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

«(2) Ako je pri pocinjenju kaznenog djela iz stavka 1. doveden u opasnost život ili sigurnost osoba koje se prevode preko granice ili je s njima postupano na necovjekan ili ponižavajući način, pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.»

Dosadašnji stavci 2. i 3. postaju stavci 3. i 4.

Clanak 21.

U clanku 178. stavku 1. rijeci: «od tri mjeseca do tri godine» zamjenjuju se rijecima: «od šest mjeseci do pet godina».

U stavku 2. rijeci: «od šest mjeseci do pet godina» zamjenjuju se rijecima: «od jedne do osam godina».

U stavku 3. rijeci: «od jedne do deset godina» zamjenjuju se rijecima: «najmanje tri godine.»

Clanak 22.

U clanku 187. stavku 1. veznik: «i» zamjenjuje se zarezom, iza brojke: «160» dodaju se rijeci: «i 169. do 172., 179. i 181.», a rijeci: «kaznom zatvora od jedne do osam godina» zamjenjuju se rijecima: «kaznom zatvora najmanje tri godine.»

Clanak 23.

Iza clanka 187. dodaju se naziv i clanak 187.a koji glase:

«Pripremanje kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom

Clanak 187.a

(1) Tko uklanja prepreke, stvara plan ili se dogovara s drugima ili poduzme drugu radnju kojom se stvaraju uvjeti za izravno pocinjenje kaznenih djela iz clanka 156. do 160., clanka 169. do 172., 179. i 181. ovoga Zakona,

kaznit ce se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko nabavlja ili prikuplja financijska sredstva svjestan da ce se ona u potpunosti ili djelomicno koristiti za pocinjenje kaznenih djela iz stavka 1. ovoga clanka.»

Clanak 24.

U clanku 203. rijeci: «ako iz nacina izražavanja i drugih okolnosti jasno proizlazi da se ne radi o ponašanju koje je imalo za cilj naškoditi necijoj casti i ugledu» zamjenjuju se rijecima: «osim ako iz nacina izražavanja i drugih okolnosti jasno proizlazi da se radi o ponašanju koje je imalo cilj samo škoditi necijoj casti ili ugledu».

Clanak 25.

Naziv clanka 223. mijenja se i glasi:

«Povreda tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti racunalnih podataka ili sustava».

Clanak 223. mijenja se i glasi:

«(1) Tko unatoc zaštitnim mjerama neovlašteno pristupi racunalnom sustavu, kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko neovlašteno ošteti, izmijeni, izbriše, uništi ili na drugi nacin ucini neuporabljivim ili nedostupnim tude racunalne podatke ili racunalne programe.

(3) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko neovlašteno unese, prenese, ošteti, izbriše, izmijeni ili na drugi nacin ucini neuporabljivim racunalne podatke s ciljem da onemoguci ili oteža rad ili korištenje racunalnog sustava.

(4) Tko tehnickim sredstvom presretne ili snimi nejavni prijenos racunalnih podatka koji mu nisu namijenjeni prema racunalnom sustavu, iz njega ili unutar njega, ukljucujuci i elektromagnetske emisije racunalnog sustava koji prenosi te podatke, ili tko omoguci nepozvanoj osobi da se upozna s takvim podacima,

kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(5) Ako je kazneno djelo iz stavka 1., 2., 3. ili 4. ovoga clanka pocinjeno u odnosu na racunalni sustav, podatak ili program tijela državne vlasti, javne ustanove ili trgovackog društva od posebnoga javnog interesa, ili je prouzrocena znatna šteta, pocinitelj ce se kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

(6) Tko neovlašteno izrađuje, nabavlja, uvozi, raspacava, prodaje, posjeduje (radi raspacavanja ili prodaje) ili cini drugome dostupne posebne naprave, sredstva, racunalne podatke ili racunalne programe stvorene ili prilagodene za cinjenje kaznenog djela iz stavka 1., 2., 3. ili 4. ovoga clanka, kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(7) Posebne naprave, sredstva, racunalni programi ili podaci stvoreni, korišteni ili prilagodeni za cinjenje kaznenih djela, a kojima je pocinjeno kazneno djelo iz stavka 1., 2., 3. ili 4. ovoga clanka oduzet ce se.

(8) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1., 2., 3. ili 4. ovoga clanka pocinitelj ce se kazniti.»

Clanak 26.

Iza clanka 223. dodaju se naziv i clanak 223.a koji glase:

«Racunalno krivotvorenje

Clanak 223.a

(1) Tko neovlašteno izradi, unese, izmijeni, izbriše ili ucini neuporabljivim racunalne podatke ili programe koji imaju vrijednost za pravne odnose, u namjeri da se oni uporabe kao pravi ili sam uporabi takve podatke ili programe,

kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. pocinjeno u odnosu na racunalne podatke ili programe tijela državne vlasti, javne ustanove ili trgovackog društva od posebnog javnog interesa, ili je prouzrocena znatna šteta,

pocinitelj ce se kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

(3) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko neovlašteno izrađuje, nabavlja, prodaje, posjeduje ili cini drugome dostupne posebne naprave, sredstva, racunalne programe ili racunalne podatke stvorene ili prilagodene za cinjenje kaznenog djela iz stavka 1. ili 2. ovoga clanka.

(4) Posebne naprave, sredstva, racunalni programi ili podaci stvoreni, korišteni ili prilagodeni za cinjenje kaznenih djela, a kojima je pocinjeno kazneno djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga clanka oduzet ce se.

(5) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. i 3. ovoga clanka pocinitelj ce se kazniti.»

Clanak 27.

Iza clanka 224. dodaju se naziv i clanak 224.a koji glase:

«Racunalna prijevara

Clanak 224.a

(1) Tko s ciljem da sebi ili drugome pribavi protupravnu imovinsku korist unese, koristi, izmijeni, izbriše ili na drugi nacin ucini neuporabljivim racunalne podatke ili programe, ili onemoguci ili oteža rad ili korištenje racunalnog sustava ili programa i na taj nacin prouzroci štetu drugome, kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Tko kazneno djelo iz stavka 1. pocini samo s ciljem da drugoga ošteti, kaznit ce se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(3) Tko neovlašteno izrađuje, nabavlja, prodaje, posjeduje ili cini drugome dostupne posebne naprave, sredstva, racunalne programe ili racunalne podatke stvorene ili prilagodene za cinjenje kaznenog djela iz stavka 1. ili 2. ovoga clanka,

kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(4) Posebne naprave, sredstva, racunalni programi ili podaci stvoreni, korišteni ili prilagodeni za cinjenje kaznenih djela, a kojima je pocinjeno kazneno djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga clanka oduzet ce se.

(5) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 2. i 3. ovoga clanka pocinitelj ce se kazniti.»

Clanak 28.

U clanku 249. stavku 1. iza rijeci: «clanka 244. stavka 1. i 2.,» dodaju se rijeci: «clanka 245. stavka 1.,».

Clanak 29.

Iza clanka 252. dodaju se naziv i clanak 252.a koji glase:

«Protuzakonito gradenje

Clanak 252.a

- (1) Tko bez gradevinske dozvole ili protivno propisima ili zabrani nadležnog državnog tijela gradi gradevinu, kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.
- (2) Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga clanka pocini u podrucju koje je propisom ili odlukom nadležnog državnog tijela proglašeno kulturno povijesnom cjelinom, kulturnim dobrom ili zašticenom prirodnom vrijednosti ili podrucjem od posebnog interesa za državu, kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.»

Clanak 30.

Iza clanka 261. dodaju se naziv i clanak 261.a koji glase:

«Protupravna eksploatacija rudnog blaga

Clanak 261.a

- (1) Tko protivno propisima ili odlukama nadležnih državnih tijela obavlja eksploataciju rudnog blaga, kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.
- (2) Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga clanka pocini u posebno zašticenom podrucju prirode, kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- (3) Ako je kaznenim djelom stavka 1. i 2. ovoga clanka pribavljena znatna imovinska korist ili prouzrocena šteta velikih razmjera, a pocinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve koristi ili prouzrocenja takve štete, kaznit ce se kaznom zatvora od jedne do osam godina.
- (4) Predmeti namijenjeni ili uporabljeni za pocinjenje kaznenog djela ili predmeti nastali pocinjenjem kaznenog djela oduzet ce se.
- (5) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga clanka pocinitelj ce se kazniti.»

Clanak 31.

Iza clanka 294. dodaju se nazivi i clanci 294.a i 294.b koji glase:

«Primanje mita u gospodarskom poslovanju

Clanak 294.a

- (1) Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obecanje dara ili kakve druge koristi da prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogoduje drugoga tako da prouzroci štetu onome koga zastupa, kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- (2) Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem koja zahtijeva ili

primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve druge koristi kao protuuslugu za sklapanje posla ili pružanje usluge,
kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.
(3) Primiti dar ili druga imovinska korist oduzet će se.

Davanje mita u gospodarskom poslovanju

Članak 294.b

- (1) Tko odgovornoj osobi u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem daje ili obeća dar ili kakvu drugu korist da prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogoduje drugoga tako da prouzroci štetu onome koga zastupa, ili tko posreduje pri takvom podmicivanju odgovorne osobe, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.
- (2) Tko odgovornoj osobi u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem daje ili obeća dar ili kakvu drugu korist kao protuuslugu za sklapanje posla ili pružanje usluge, ili tko posreduje pri takvom podmicivanju odgovorne osobe, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.
- (3) Pocinitelj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka koji je dao mito na zahtjev odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, oslobodit će se kazne.
- (4) Dar ili imovinska korist u slučaju iz stavka 3. ovoga članka, vratit će se davatelju.»

Članak 32.

U članku 303. stavku 1. iza riječi: «iskaz» dodaju se riječi: «nalaz ili mišljenje ili nešto lažno prevedeno», a riječi: «novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine» zamjenjuju se riječima: «kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.»

Stavak 3. mijenja se i glasi:

«(3) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka prouzročena osuda nedužnog okrivljenika ili druge osobito teške posljedice za okrivljenika u kaznenom postupku, pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.»

Članak 33.

U članku 304. stavak 1. mijenja se i glasi:

«(1) Tko s ciljem da navede na davanje lažnog iskaza ili da spriječi ili oteža dokazivanje prema svjedoku ili vještaku u postupku pred sudom, Međunarodnim kaznenim sudom, upravnom postupku, postupku pred javnim bilježnikom ili stegovnom postupku uporabi silu, prijetnju ili kakav drugi oblik prisile ili im obeća, nudi ili daje dar ili kakvu drugu korist, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.»

U stavku 2. iza riječi: «dokazivanju,» dodaju se riječi: «krivotvori dokaz u postupku pred sudom, ili tko podnese takav dokaz znajući da je riječ o krivotvorini.»

Članak 34.

U članku 305. stavku 1. riječi: «novčanom kaznom do sto dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do tri mjeseca» zamjenjuju se riječima: «novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.»

Clanak 35.

Iza clanka 305. dodaju se naziv i clanak 305.a koji glase:

«Otkrivanje identiteta zašticenog svjedoka

Clanak 305.a

Tko neovlašteno drugome priopci, preda ili poduzme drugu radnju s ciljem otkrivanja podataka o identitetu osobe ukljucene u program zaštite na temelju posebnog zakona, kaznit ce se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.»

Clanak 36.

U clanku 309. stavku 1. rijeci: «državnog pravobranitelja» brišu se.

Clanak 37.

U clanku 322. dodaje se stavak 2. koji glasi:

«(2) Tko obavijesti policiju ili drugu javnu službu koja osigurava red ili pruža pomoc o navodnom događaju koji iziskuje hitno djelovanje te službe, iako zna da to nije istina, kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.»

Clanak 38.

U clanku 332. rijeci: «pet godina» zamjenjuju se rijecima: «tri godine», a rijeci: «do jedne godine» zamjenjuju se rijecima: «do tri godine».

Clanak 39.

U clanku 333. stavku 1. rijeci: «od tri mjeseca do tri godine» zamjenjuju se rijecima: «od šest mjeseci do pet godina».

U stavku 2. rijeci: «od šest mjeseci do pet godina» zamjenjuju se rijecima: «od jedne do osam godina».

U stavku 3. rijeci: «do jedne godine» zamjenjuju se rijecima: «do tri godine».

U stavku 4. rijeci: «od tri mjeseca do tri godine» zamjenjuju se rijecima: «od šest mjeseci do pet godina».

Clanak 40.

Clanak 343. mijenja se i glasi:

«(1) Tko zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili tko primi ponudu ili obećanje dara ili kakve druge koristi za sebe ili drugu fizicku ili pravnu osobu da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti, kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti.

(3) Ako je za posredovanje iz stavka 2. ovoga clanka pocinitelj primio dar ili kakvu drugu korist, ili ako je primio ponudu ili obećanje dara ili kakve druge koristi za sebe ili drugu fizicku ili pravnu

osobu, a ne radi se o pocinjenju drugoga kaznenog djela za koje je propisana teža kazna, pocinitelj ce se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(4) Tko drugome ponudi, obeća ili daje dar ili kakvu drugu korist, namijenjenu toj osobi ili drugoj fizickoj ili pravnoj osobi, da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti,

kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(5) Tko drugome ponudi, obeća ili daje dar ili kakvu drugu korist, namijenjenu toj osobi ili drugoj fizickoj ili pravnoj osobi, da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti,

kaznit ce se kaznom zatvora od jedne do pet godina.»

Clanak 41.

Ovaj Zakon stupa na snagu 1. srpnja 2004. godine.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1:

Odredba o krivnji glavnog urednika i drugih osoba navedenih u cl. 48. KZ, kada se radi o kaznenim djelima pocinjenih u sredstvima javnog priopćavanja, u teoriji i u praksi izazivala je opravdane kritike prvenstveno zbog toga jer se u suštini radi o kaznenoj odgovornosti koja se "prenosi" sa osobe pocinitelja na neku drugu osobu kod koje ne postoje elementi krivnje za pocinjenje tog kaznenog djela drugog pocinitelja. Tzv. kaskadna odgovornost temelji se na pojmu objektivne kaznene odgovornosti koju treba u suvremenom kaznenom pravu izbjegavati. Buduci da se cl. 48. mogao primijeniti u najvećem broju slucajeva za kaznena djela protiv casti i ugleda i to osobito klevete putem sredstava javnog priopćavanja smatra se da je ukidanje toga clanka ujedno i približavanje preporukama koje za kaznena djela klevete i uvrede putem medija smatraju dovoljnom gradanskopravnu odgovornost za naknadu štete koja je pocinjena takvim ponašanjem. Stoga, ovom promjenom hrvatskog kaznenog zakonodavstva ono se osuvremenjuje uz istovremenu napomenu da mogucnost naknade štete u gradanskopravnom postupku tužbom prema glavnom uredniku i drugim osobama navedenim u cl. 48. KZ ostaje izvan kaznenopravne represije kao zaštita gradanskih prava i sloboda u pravnom sustavu Republike Hrvatske. Naknada štete u gradanskoj parnici temelji se na cl. 20. st. 3. Zakona o medijima («Narodne novine», broj 163/03) koji glasi:

ODGOVORNOST NAKLADNIKA ZA NAKNADU ŠTETE

Clanak 20.

(1) Nakladnik koji informacijom objavljenom u mediju prouzroci drugome štetu dužan ju je naknaditi, izuzev u slucajevima propisanim ovim Zakonom.

(2) Na utvrđivanje odgovornosti za naknadu štete primjenjuju se propisi o obveznim odnosima, osim ako ovim Zakonom nije drugacije određeno.

(3) Nakladnik ne odgovara za štetu ako je informacija kojom je šteta ucinjena:

- vjerno izvješće s rasprave na sjednici tijela zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti ili na javnom skupu ili je prenesena iz akta tijela zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti, a njezin smisao nije promijenjen urednickom obradom,
- objavljena unutar autoriziranog intervjua,
- utemeljena na tocnim cinjenicama ili na cinjenicama za koje je autor imao osnovani razlog povjerovati da su točne i poduzeo je sve potrebne mjere za provjeru njihove točnosti, a postojalo je opravdano zanimanje javnosti za objavu te informacije i ako je postupano u dobroj vjeri,
- fotografija oštećenika snimljena na javnome mjestu ili je fotografija oštećenika snimljena uz njegovo znanje i pristanak radi objavljivanja, a oštećenik nije zabranio objavljivanje, odnosno ogrančio pravo autora fotografije na iskorištavanje djela,
- točna, a iz okolnosti slucaja proizlazi da je novinar u dobroj vjeri zaključio da se oštećenik slaže s njezinim objavljivanjem,
- proizašla iz vrijednosnih sudova autora cije je objavljivanje bilo u javnom interesu i ako je ta informacija dana u dobroj vjeri.

(4) Stavak 3. ovoga clanka ne odnosi se na osobne podatke kojih je tajnost propisana zakonom, na informacije o maloljetnim osobama, te informacije prikupljene na nezakonit način.

(5) Postojanje pretpostavki odgovornosti za štetu dokazuje tužitelj, dok postojanje pretpostavki za oslobodenje od odgovornosti za štetu iz stavka 3. ovoga clanka dokazuje tuženik.

(6) Ako je informacija autorizirana, a pojedini dijelovi sadrže očevidne uvrede ili klevete, autorizacija ne isključuje i solidarnu odgovornost nakladnika i glavnog urednika, ukoliko nisu postupali u dobroj vjeri.

Uz članak 2:

Stavak 2. clanka 63. KZ usuglašava se s novim Zakonom o prekršajima od 11. srpnja 2002. (Narodne novine, br. 88/2002). Kako su prema odredbi clanka 266. stavka 2. toga zakona privredni

prijestupi postali prekršaji, valjalo ih je ispustiti iz teksta stavka 2. Umjesto “kazne oduzimanja slobode” koju Zakon o prekršajima ne poznaje valjalo je navesti kaznu zatvora, a pored novčane kazne i globu koja se prema tom zakonu može izreći za prekršaj.

Stavak 3. također se usuglašava s navedenim zakonom, a predloženi izricaj jasnije je određen od dosadašnjeg.

Uz članak 3:

Novom točkom e) u članku 71. KZ u postojećem katalogu posebnih obveza uz zaštitni nadzor, dodaje se nova posebna obveza kao primjerenija za počinitelje koji su kazneno djelo počinili pod odlučujućim djelovanjem droge, od bezuvjetnog kažnjavanja.

Uz članak 4:

Naziv i tekst članka 81. KZ usuglašava se s odredbom članka 266. stavka 2. novog Zakona o prekršajima od 11. srpnja 2002. (Narodne novine, br. 88/2002) prema kojoj su privredni prijestupi postali prekršaji.

Uz članak 5:

Izmjena stavka 3. u članku 82. prema kojoj se imovinska korist ne može oduzeti od treće osobe koja ju je stekla u dobroj vjeri predstavlja usuglašavanje s odredbom članka 12. stavka 8. Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta (NN, MU 14/02) koji glasi:

Članak 12.

ODUZIMANJE I PRIVREMENO ODUZIMANJE

1. Države stranke donijet će, maksimalno u okviru svojih domaćih pravnih sustava, mjere koje su nužne da bi omogućile oduzimanje.

(a) koristi od kaznenih djela utvrđenih ovom Konvencijom ili imovine čija vrijednost odgovara toj koristi;

(b) imovine, predmeta ili drugih sredstava koja su korištena ili su se namjeravala koristiti u počinjenju kaznenih djela utvrđenih ovom Konvencijom.

2. Države stranke donijet će mjere koje su nužne da bi se omogućila identifikacija, procjena, zamrzavanje ili privremeno oduzimanje bilo kojeg predmeta iz stavka 1. ovog članka u svrhu mogućeg oduzimanja.

3. Ako je korist od kaznenog djela djelomično ili u cijelosti zamijenjena ili konvertirana u drugu vrstu imovine, te imovina podliježe mjerama iz ovog članka umjesto primarne koristi.

4. Ako je korist od kaznenog djela izmiješana s imovinom stečenom na zakonit način, ta će imovina, bez utjecaja na ovlast glede zamrzavanja ili privremenog oduzimanja, biti predmetom oduzimanja do procijenjene vrijednosti izmiješane koristi.

5. Dohodak ili druge prednosti dobivene od koristi od kaznenog djela, ili imovine u koju je transformirana ili konvertirana korist od kaznenog djela, ili od imovine s kojom je izmiješana korist koja je rezultat kaznenog djela, također će biti predmetom mjera iz ovog članka, na isti način i u istom omjeru kao i u korist od kaznenog djela.

6. U svrhu ovog članka i članka 13. svaka država stranka ovlastit će svoje sudove ili druga nadležna tijela da nalože dostupnost ili pljenidbu bankovne, financijske ili komercijalne evidencije. Države stranke neće odustati od postupanja u skladu s odredbama ovog stavka zbog povjerljivosti podataka banke.

7. Države stranke mogu razmotriti mogućnost zahtijevanja da počinitelj dokaže zakonito porijeklo koristi koja je rezultat kaznenog djela ili druge imovine koja podliježe oduzimanju, pod uvjetom da je takav zahtjev u skladu s načelima njihova domaćeg prava i s prirodom sudskih i drugih postupaka.

8. Odredbe ovoga članka neće se tumačiti na štetu prava trećih osoba stečenih u dobroj vjeri.

9. Ništa iz ovog članka neće utjecati na načelo da mjere na koje se odnosi moraju biti definirane i provedene u skladu s odredbama domaćeg zakonodavstva države stranke.

Uz članak 6:

Sigurnosne mjere nerijetko traju i nakon proteka roka iz članka 85. st. 5. KZ za nastup rehabilitacije po sili zakona. Obzirom da se nakon što nastupi rehabilitacija po sili zakona pocinatelj kaznenog djela smatra neosudivanim i da je zabranjena svaka uporaba podataka o građaninu kao pocinitelju kaznenog djela, tijelo nadležno za vođenje kaznene evidencije nakon nastupa rehabilitacije ne bi smjelo nikome dostaviti podatak niti o izrečenoj sigurnosnoj mjeri, a zbog cega se ona u praksi često ne bi mogla provesti. (Osobito ukoliko bi se podaci o osudivanosti nakon nastupa rehabilitacije i izdvajali iz kaznene evidencije, a što bi bilo poželjno obzirom na prihvacen model potpune rehabilitacije.)

Svrha sigurnosnih mjera je da se njihovom primjenom otklanjaju uvjeti koji omogućavaju ili poticajno djeluju na pocinjenje novog kaznenog djela. Navedena svrha podrazumijeva određenu opasnost koja proizlazi i iz same licnosti pocinitelja, a dokle god se smatra da ona postoji rehabilitacija kao takova gubi svoj osnovni smisao. Naime, novim hrvatskim kaznenim pravom prihvacen je model potpune rehabilitacije koja omogućava realizaciju koncepta o povjerenju u čovjeka, tj. da se bez obzira na njegovo kriminalno ponašanje može očekivati njegova potpuna reintegracija u društvo u kojem ima sva prava slobodnog građanina. Za vrijeme trajanja sigurnosne mjere ne može se govoriti o povjerenju u čovjeka a također se niti ne očekuje njegova potpuna reintegracija u društvo, dapače smatra se da postoji opasnost da ponovno pocini novo kazneno djelo. Uz to, za vrijeme trajanja sigurnosne mjere osuđenik se barem u odnosu na ograničenja koja su mu nametnuta sigurnosnom mjerom, ne može smatrati neosudivanom osobom, a utoliko niti nema sva prava i slobode kao osoba koja nije pocinila kazneno djelo.

Obzirom na navedeno, mišljenja sam da rehabilitacija ne bi trebala nastupiti za vrijeme trajanja sigurnosne mjere, ne samo zbog njene ponekad onemogućene primjene nakon nastupa rehabilitacije, već i zbog kontradiktornosti suština jednog i drugog .

Uz članak 7:

Odredba čl. 88. KZ usuglašava se s čl. 2. st. 1. Zakona o pomilovanju (NN 175/03) koji je stupio na snagu 1. prosinca 2003. i koji glasi:

«Pomilovanjem se poimence određenoj osobi daje potpuni ili djelomicni oprost od izvršenja kazne, zamjenjuje se izrečena kazna blažom kaznom ili se primjenjuje uvjetna osuda, daje se prijevremena rehabilitacija, ukida se ili određuje kraće trajanje pravne posljedice osude, sigurnosne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom, zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti ili protjerivanje stranca iz zemlje.»

Uz članak 8:

Izmjene u članku 89. stavku 3. proizlaze iz usuglašavanja KZ s Ustavom Republike Hrvatske, pozitivnim pravnim propisima i relevantnim konvencijskim pravom. Pojam "službene osobe" uskladuje se s kategorijama službenih osoba koje su propisane Zakonom o državnom odvjetništvu, Zakonom o ravnopravnosti spolova, Zakonom o pravobranitelju za djecu, te s **Dodatnim protokolom uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji** koji je Republika Hrvatska potpisala i koji propisuje obvezu država stranaka na inkriminiranje aktivne i pasivne korupcije domaćih i stranih sudaca porotnika i domaćih i stranih arbitara. U tom je dijelu kategorijama osoba koje se smatraju službenim osobama u smislu čl. 89. stavak 3. pridodan i "domaći arbitar". Kod kaznenih djela koja je Republika Hrvatska obvezna kažnjavati po međunarodnom pravu (npr. čl.

343., 347. i 348. KZ) nadopunjen je pojam "službene osobe" kategorijama "strani sudac porotnik i strani arbitar".

Izmjena clanka 89. stavak 4. izvršena je radi uskladivanja Kaznenog zakona sa važećim odredbama clanaka 3. i 4. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske («NN», broj 33/02, 58/02).

U clanku 89. stavak 19. provedene su izmjene radi uskladivanja KZ s važećim izbornim zakonodavstvom RH i to Zakonom o izboru zastupnika u Hrvatski sabor i Zakonom i izborima u predstavnička tijela u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U clanku 89. stavak 22. i 23. provedene su izmjene radi uskladivanja hrvatskog kaznenog zakonodavstva s konvencijskim obvezama posebno **Konvencijom Ujedinjenih naroda o transnacionalnom organiziranom kriminalitetu** (NN, MU 14/02) i to cl. 2. i 5. koji glase:

Clanak 2. Upotreba izraza

U svrhe ove Konvencije:

(a) «Organizirana zlocinacka grupa» znaci strukturiranu grupu od tri ili više osoba, koja postoji tijekom određenog razdoblja i djeluje složno s ciljem pocinjenja jednog ili više teških kaznenih djela ili kaznenih djela utvrđenih na temelju ove Konvencije, a u svrhu izravnog ili neizravnog stjecanja financijske ili druge materijalne koristi;

(b) «Teško kazneno djelo» znaci ponašanje koje predstavlja kazneno djelo kažnjivo maksimalnim lišavanjem slobode u trajanju od najmanje cetiri godine ili težom kaznom;

(c) «Strukturirana grupa» znaci grupu koja nije slucajno okupljena radi neposrednog pocinjenja kaznenog djela i koja ne treba imati formalno utvrđene uloge svojih clanova, trajnost clanstva ili razradenu strukturu;

Clanak 5. Inkriminiranje sudjelovanja u organiziranoj zlocinackoj grupi

1. Svaka država stranka donijet ce zakonodavne i druge mjere koje su potrebne da bi utvrdila kao kaznena djela, kad su pocinjena namjerno:

(a) jednu ili obje sljedece radnje kao kaznena djela koja se razlikuju od onih koja ukljucuju pokušaj ili dovršenje zlocinacke aktivnosti:

(i) dogovor s jednom ili više drugih osoba da se pocini teško kazneno djelo u svrhu koja se izravno ili neizravno odnosi na stjecanje financijske ili druge materijalne koristi, i kada to zahtjeva domace pravo, ukljucuje radnju koju je poduzeo jedan od sudionika radi izvršavanja dogovora ili ukljucuje organiziranu zlocinacku grupu;

(ii) radnja osobe koja, znajuci za cilj ili općenitu zlocinacku aktivnost organizirane zlocinacke grupe ili njezinu namjeru da pocini predmetna kaznena djela, aktivno sudjeluje u:

a. zlocinackim aktivnostima organizirane zlocinacke grupe;

b. drugim aktivnostima organizirane zlocinacke grupe, znajuci da ce njezino sudjelovanje doprinijeti ostvarivanju gore opisanog zlocinackog cilja;

(b) organiziranje, upucivanje na, pomaganje pri, poticanje na, olakšavanje ili savjetovanje radi pocinjenja teškog kaznenog djela koje ukljucuje organiziranu zlocinacku grupu.

2. Znanje, namjera, cilj, svrha ili dogovor iz stavka 1. ovog clanka može se izvesti iz objektivnih cinjenicnih okolnosti.

3. Države stranke cijje domace pravo zahtijeva ukljucenost organizirane zlocinacke grupe u svrhu pocinjenja kaznenih djela utvrđenih na temelju stavka 1. (a) (i) ovog clanka, osigurat ce da njihovo domace pravo obuhvaca sve teške zlocine koji ukljucuju organizirane zlocinacke grupe. Te države stranke, kao i države stranke cijje domace pravo zahtijeva radnju radi izvršenja dogovora u svrhu pocinjenja kaznenih djela utvrđenih na temelju stavka 1. (a) (i) ovog clanka, dužne su obavijestiti o tome glavnog tajnika Ujedinjenih naroda u trenutku potpisivanja Konvencije ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu Konvenciji.

Prema izmijenjenom stavku 23. clanka 89. KZ, a s obzirom na cl. 2. **Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta** (NN, MU 14/02), "strukturirano

udruženje" jest udruženje koje nije slučajno okupljeno radi neposrednog počinjenja kaznenog djela i koja ne treba imati formalno utvrđene uloge svojih članova, trajnost članstva ili razradenu strukturu.

Novi stavak 31. u članku 89. KZ koji određuje pojam "racunalni sustav" predlaže se radi usklađivanja hrvatskog kaznenog prava s preuzetim međunarodnopravnim obvezama i to čl. 1a. **Konvencije o kibernetickom kriminalu** (NN, MU 9/02) koji glasi:

a. izraz »racunalni sustav« označava svaku napravu ili skupinu međusobno spojenih ili povezanih naprava, od kojih jedna ili više njih na osnovu programa automatski obrađuju podatke;

Novi stavak 32. u članku 89. KZ koji određuje pojam "racunalni podatak" predlaže se radi usklađivanja hrvatskog kaznenog prava s preuzetim međunarodnopravnim obvezama i to čl. 1b. **Konvencije o kibernetickom kriminalu** (NN, MU 9/02) koji glasi:

b. izraz »racunalni podaci« označava svako iskazivanje činjenica, informacija ili koncepata u obliku prikladnom za obradu u racunalnom sustavu, uključujući i program koji je u stanju prouzročiti da racunalni sustav izvrši određenu funkciju;

Novi stavak 33. u članku 89. KZ koji određuje pojam "genetski istovjetno ljudsko bice" predlaže se radi usklađivanja hrvatskog kaznenog prava s preuzetim međunarodnopravnim obvezama i to čl. 1. para 2. **Dodatnog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bica u pogledu primjene biologije i medicine o zabrani kloniranja ljudskih bica** (NN, MU 13/2003) koji glasi:

2. U svrhu primjene ovoga članka, termin ljudsko bice »genetski istovjetno« drugom ljudskom bice znači ljudsko bice koje s drugim dijeli isti set gena stanične jezgre.

Novi stavak 34. u članku 89. koji određuje pojam "placenic" predlaže se radi usklađivanja hrvatskog kaznenog prava s preuzetim međunarodnopravnim obvezama i to člankom 1. **Međunarodne konvencije protiv novacjenja, korištenja, placanja i osposobljavanja placenika** (NN, MU 12/99) koji glasi:

Članak 1.

U smislu ove Konvencije,

1. placenic je osoba:

- (a) koja je posebno novacena lokalno ili u inozemstvu kako bi se borila u oružanom sukobu;
- (b) koja je motivirana da sudjeluje u neprijateljstvima nošena željom za osobnim dobitkom, a strana u sukobu ili netko u njeno ime joj je obećao materijalnu naknadu koja znatno prelazi razinu naknade koja je obećana ili se plaća borcima sličnog čina i zvanja u oružanim postrojbama te strane;
- (c) koja nije državljanin strane u sukobu niti živi na području koje nadzire strana u sukobu;
- (d) koja nije pripadnik oružanih snaga strane u sukobu; i
- (e) koju nije poslala država koja nije strana u sukobu kao službenog pripadnika svojih oružanih snaga.

2. Placenic je također svaka osoba koja je u bilo kojim drugim okolnostima:

- (a) posebno unovacena lokalno ili u inozemstvu radi sudjelovanja u zajedničkom cinu nasilja koje je usmjereno na:
  - (i) rušenje vlade ili na neki drugi način podriivanje ustavnog poretka države; ili
  - (ii) podriivanje teritorijalne cjelovitosti države;
- (b) motivirana da u tomu sudjeluje nošena željom za pozamašnim osobnim dobitkom, a potaknuta na to obećanjem ili isplatom materijalne naknade;
- (c) nije državljanin niti živi u državi protiv koje je takvo djelo usmjereno;
- (d) nije poslana po službenoj dužnosti od strane države; i
- (e) nije pripadnik oružanih snaga države na čijem se području poduzima akcija.

Uz članak 9:

Novim člankom 97.a propisuje se kazneno djelo koje se odnosi na zabrane iz međunarodnog prava, a hrvatsko kazneno pravo se usuglašava s preuzetim obvezama iz tog prava. Naziv i sadržaj kaznenog djela: ZABRANA KLONIRANJA LJUDSKOG BICA preuzeti su iz čl. 1. **Dodatnog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bica u pogledu primjene biologije i medicine o zabrani kloniranja ljudskih bica** (NN, MU 13/2003) koji glasi:

Članak 1.

1. Zabranjen je svaki postupak namijenjen stvaranju ljudskog bica genetski istovjetnog drugom ljudskom bicu, bilo živom ili mrtvom.

2. U svrhu primjene ovoga članka, termin ljudsko bice »genetski istovjetno« drugom ljudskom bicu znaci ljudsko bice koje s drugim dijeli isti set gena stanične jezgre.

Znanstveni napredak na polju kloniranja sisavaca, posebice putem diobe zametka i prijenosa jezgre uz uvažavanje činjenice da kloniranje ljudskih bica može postati tehnički moguće, upućuje na potrebu da se u nacionalnom zakonodavstvu takvi postupci, a temeljem preuzetih međunarodnih obveza, predvide kao kaznena djela. Uporaba ljudskih bica u namjernom stvaranju genetski istovjetnih bica suprotna je ljudskom dostojanstvu i predstavlja zlouporabu biologije i medicine i ugrožava dostojanstvo i identitet svih ljudskih bica. Zabrana kloniranja ljudskih bica, međutim, kao jedna od najtežih i najopasnijih zlouporaba medicine, ne znaci ujedno i zabranu bilo kakvih manipulacija odnosno kloniranja stanica i tkiva za potrebe medicinskih istraživanja ili u terapijske svrhe.

Uz članak 10:

Novom odredbom članka 125. stavka 3. propisan je kvalificirani oblik otmice kod kojeg je iz nehaja prouzročena smrt žrtve kaznenog djela otmice. Time je za opći oblik kaznenog djela uvedena kvalifikatorna okolnost koja već postoji u članku 171. stavku 3. Za ostala kaznena djela počinjena prilikom otmice primjenjuju se postojeće odredbe o stjecaju.

Uz članak 11:

U stavku 2. članka 131. brisan je dio teksta jer je isti sadržan u izmijenjenoj odredbi članka 223. stavka 4.

Uz članak 12:

Članak 140. usuglašava se s pozitivnim pravnim propisima radi osiguravanja kaznenopravne zaštite najviših državnih dužnosnika koji su obuhvaćeni sljedećim zakonima:

- Zakonom o državnom odvjetništvu
- Zakonom o ravnopravnosti spolova
- Zakonom o pravobranitelju za djecu.

Uz članak 13:

U članku 157. provedeno je gramatičko i jezično uredjenje teksta.

Uz članak 14:

Novim člankom 157.a propisuje se kazneno djelo koje se odnosi na zabrane iz međunarodnog prava, a hrvatsko kazneno pravo se usuglašava s preuzetim obvezama iz tog prava. Naziv i sadržaj kaznenog djela: ZLOCIN PROTIV COVJECNOSTI preuzeti su iz cl. 7. **Rimskog statuta Medunarodnoga kaznenog suda** (NN, MU 5/2001) koji glasi:

Članak 7.

ZLOCINI PROTIV COVJECNOSTI

(1) Za svrhe ovoga Statuta, izraz "zlocin protiv covjecnosti" znaci bilo koje od niže opisanih djela, pocinjenih u sklopu širokog ili sustavnog napada usmjerenog protiv nekog civilnog stanovništva, uz znanje o tome napadu, kao što je:

- (a) ubojstvo;
- (b) istrebljenje;
- (c) porobljivanje;
- (d) protjerivanje ili prisilni premještaj stanovništva;
- (e) zatocenje ili drugo ozbiljno oduzimanje osobne slobode suprotno temeljnim pravilima međunarodnog prava;
- (f) mucenje;
- (g) silovanje, seksualno ropstvo, prisilna prostitucija, prisilna trudnoća, prisilna sterilizacija ili bilo koji drugi oblik seksualnog nasilja usporedive težine;
- (h) proganjanje bilo koje odredive skupine ili zajednice na politickoj, rasnoj, nacionalnoj, etnickoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj - kako je određeno u stavku 3. ovoga članka - ili drugoj osnovi koja se općenito prema međunarodnom pravu smatra nedopustivom, pocinjeno u svezi s bilo kojom radnjom opisanom u ovome stavku ili s bilo kojim kaznenim djelom u nadležnosti Suda;
- (i) prisilno nestajanje osoba;
- (j) zlocin apartheida;
- (k) ostala necovjecna djela slicne naravi kojima se namjerno uzrokuje teška patnja, teška ozljeda odnosno povreda duševnog ili tjelesnog zdravlja.

(2) Za svrhe stavka 1. ovoga članka:

- (a) izraz "napad usmjeren protiv civilnog stanovništva" znaci ponašanje koje uključuje višestruko cinjenje djela navedenih u stavku 1. ovoga članka protiv nekog civilnog stanovništva, na temelju ili u cilju državne politike ili politike neke organizacije da se takav napad pocini;
  - (b) izraz "istrebljenje" uključuje namjerno nametanje životnih uvjeta kojima se, među ostalim, uskracuje pristup hrani i lijekovima, sracunato da dovede do uništenja dije la nekog stanovništva;
  - (c) izraz "porobljivanje" znaci vršenje pojedine ili svih ovlasti koje proizlaze iz prava vlasništva nad nekom osobom i uključuje vršenje takve ovlasti u trgovini osobama, poglavito ženama i djecom;
  - (d) izraz "protjerivanje ili prisilni premještaj stanovništva" znaci prisilno premještanje odnosnih osoba putem izгона ili drugih prisilnih mjera sa područja na kojemu zakonito borave a bez osnova predviđenih međunarodnim pravom;
  - (e) izraz "mucenje" znaci namjerno nanošenje teške boli ili patnje, bilo fizicke ili duševne, osobi kojoj je oduzeta sloboda ili koja je pod nadzorom optuženika osim onoga koje predstavlja bol ili patnju nastalu, sadržanu ili posljednicu samo izvršavanju kakve zakonite kazne;
  - (f) izraz "prisilna trudnoća" znaci nezakonito zatocenje žene koja je nasilno zatrudnjela, u namjeri uticanja na etnicki sastav nekog stanovništva ili cinjenja drugih teških povreda međunarodnog prava. Ova definicija ne može se tumaciti na bilo koji nacin kojim bi se utjecalo na nacionalne zakone koji se odnose na trudnoću;
  - (g) izraz "proganjanje" znaci namjerno ili teško oduzimanje temeljnih prava, protivno međunarodnom pravu, motivirano identitetom skupine ili zajednice;
  - (h) izraz "zlocin apartheida" znaci necovjecna djela naravi slicne djelima opisanim u stavku 1. ovoga članka, pocinjena u okviru institucionaliziranog režima sustavnog potlacivanja i dominacije jedne rasne skupine nad drugom rasnom skupinom ili skupinama i u namjeri održavanja takvog režima;
  - (i) izraz "prisilno nestajanje osoba" znaci uhicivanje, pritvaranje ili otimanje osoba od strane ili s dopuštenjem, potporom ili pristankom države ili politicke organizacije popraceno odbijanjem priznanja takvog oduzimanja slobode ili uskracenjem obavijesti o sudbini ili smještaju tih osoba, s namjerom da im se uskrati pravna zaštita tijekom duljeg vremenskog razdoblja.
- (3) Za svrhe ovoga Statuta podrazumijeva se da izraz "spol" oznacava oba spola, muški i ženski, u kontekstu njihovih društvenih uloga i razlika. Izraz "spol" nema drugog znacjenja osim gore navedenog.

Statut MKS (za razliku od statuta *ad hoc* međunarodnih sudova za bivšu SFRJ i za Ruandu) je međunarodni ugovor koji je nastao ugovornom voljom država stranaka. To znaci da se na njega primjenjuje članak 134. Ustava Republike Hrvatske koji propisuje da «međunarodni ugovori koji

su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, cine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona.». Odredbe tih ugovora mogu se mijenjati ili ukidati samo uz uvjete i na način koji su u njima utvrđeni, ili suglasno općim pravilima međunarodnog prava. Temeljem te ustavne odredbe ne postoje pravne zapreke za izravnu primjenu Statuta MKS, dakle i bez donošenja posebnih implementacijskih propisa. Tome u prilog govori i činjenica da ratifikacijom Statuta MKS Hrvatska nije preuzela obvezu mijenjati svoje kazneno zakonodavstvo pa tako niti u segmentu materijalnog kaznenog prava, već samo obvezu suradivati sa Sudom u onim situacijama u kojima on provodi postupak za kaznena djela iz svoje nadležnosti.

Međutim, sukladno načelu komplementarnosti prema kojem načelni prioritet ima domaće kazneno pravosuđe (koje i nakon ratifikacije Statuta MKS postupaju po nacionalnom pravu), MKS može preuzeti postupak od nacionalnih sudova ako se uvjeri da kod njih nema volje za kazneni progon (cl. 17) odnosno da ponovno sudi ako nije zadovoljan odlukom nacionalnog suda (cl. 20.). Stoga je važno anticipirati sve praznine kako u materijalnom tako i u procesnom pravu i sadržaj unutarnjeg prava uskladiti sa Statutom MKS kako bi se osigurala sudbenost domaćih sudova i zadržao njihov prioritet u odnosu na MKS i to osobito u onim situacijama u kojima države imaju konkretan interes za kažnjavanjem (djelo je počinjeno na teritoriju te države, žrtve su njezini državljani i sl.). Kako se «nedostatak volje ili sposobnosti za kazneni progon» može tumačiti vrlo široko i još je neizvjesno koje će kriterije MKS u tom smislu usvojiti, vrlo je važno u unutarnjem pravu, materijalnom i procesnom, na normativnoj razini osigurati sve potrebne mehanizme kako bi se u praksi načelni prioritet domaćeg kaznenog pravosuđa uistinu i realizirao. Da bi mogla osigurati prioritet nacionalnog kaznenog pravosuđa koji proizlazi iz komplementarnosti, svaka država stranka mora svoje materijalno kazneno pravo tako urediti da međunarodne zločine predviđene u Rimskom statutu može kazneno progoniti i prema vlastitom pravu.

Uz članak 15:

Sukladno načelu komplementarnosti, cl. 158. usklađen je s cl. 8. **Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda** (NN, MU 5/2001) koji glasi:

Članak 8. RATNI ZLOČINI

(1) Sud je nadležan za ratne zločine posebice kada su počinjeni kao dio plana ili politike ili kao dio masovnog cinjenja takvih kaznenih djela.

(2) Za svrhe ovoga Statuta izraz "ratni zločini" znaci:

(a) Teške povrede Ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949. to jest, bilo koje od sljedećih djela protiv osoba ili imovine zaštićenih odredbama mjerodavne Ženevske konvencije:

(i) namjerno ubojstvo;

(ii) mučenje ili necovjечно postupanje, uključujući biološke pokuse;

(iii) namjerno nanošenje velike patnje, teške ozljede ili narušavanja zdravlja;

(iv) opsežno uništavanje i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnim potrebama i koje je provedeno nezakonito i samovoljno;

(v) prisiljavanje ratnog zarobljenika ili druge zaštićene osobe na službu u postrojbama neprijateljske sile;

(vi) namjerno uskracivanje prava ratnom zarobljeniku ili drugoj zaštićenoj osobi na pravicu i redovan postupak;

(vii) nezakonito protjerivanje premještanje ili nezakonito držanje u zatoceništvu;

(viii) uzimanje talaca.

(b) Druge teške povrede zakona i običaja primjenjivih u međunarodnom oružanom sukobu u uspostavljenim okvirima međunarodnog prava, to jest, svako od sljedećih djela:

(i) namjerno usmjeravanje napada protiv civilnog stanovništva kao takvog ili protiv pojedinih civila koji ne sudjeluju izravno u neprijateljstvima;

(ii) namjerno usmjeravanje napada protiv civilnih objekata odnosno objekata koji nisu vojni ciljevi;

(iii) namjerno usmjeravanje napada protiv osoba, uredaja, materijala, jedinica ili vozila uključenih u humanitarnu pomoć ili misiju održavanja mira sukladnu Povelji Ujedinjenih naroda, tako dugo dok oni imaju pravo na zaštitu civila ili civilnih objekata prema odredbama međunarodnog ratnog prava;

- (iv) namjerno pokretanje napada sa znanjem da ce takav napad uzgredno dovesti do smrti ili ozljeda civila ili štete na civilnim objektima ili do teške, dugoročne i opsežne štete u prirodnom okolišu koja bi ocito bila prevelika u odnosu na očekivani konkretan i izravan vojni dobitak;
- (v) napadanje ili bombardiranje, bilo kojim sredstvima, gradova, sela, naselja ili zgrada koji su nebranjeni i ne predstavljaju vojne ciljeve;
- (v) ubijanje ili ranjavanje borca koji se predao na milost, nakon što je položio oružje ili ostao bez sredstava za obranu;
- (vii) nepravilna uporaba zastave primirja, zastave ili vojnog znakovlja i odore neprijatelja ili Ujedinjenih naroda, kao i posebnih znakova Ženevskih konvencija, zbog koje je došlo do pogibije ili teških ozljeda;
- (viii) premještanje, izravno ili posredno, dijelova vlastitog civilnog stanovništva na okupirano područje od strane okupatorske sile, ili deportacija ili premještaj citavog stanovništva okupiranog područja ili jednog njegovog dijela, unutar toga područja ili izvan njega;
- (ix) namjerno usmjeravanje napada protiv zgrada posvećenih vjeri, obrazovanju, umjetnosti, znanosti ili karitativnim svrhama, protiv povijesnih spomenika, bolnica i mjesta na kojima se prikupljaju bolesni i ranjeni, pod uvjetom da nisu vojni ciljevi;
- (x) podvrgavanje osoba koje su bile u vlasti protivničke strane tjelesnom sakacenju ili medicinskim ili znanstvenim pokusima bilo koje vrste koji nisu opravdani medicinskim, zubarskim ili bolničkim tretmanom osoba o kojima je riječ te koji se ne izvode u njihovom interesu a dovode do smrti ili ozbiljne opasnosti po zdravlje takve osobe ili osoba;
- (xi) podmuklo ubijanje ili ranjavanje pripadnika neprijateljske nacije ili vojske;
- (xii) proglašavanje da se protivniku neće dati nikakva milost;
- (xiii) uništavanje ili oduzimanje neprijateljske imovine osim ako je ono izricito nužno zbog ratnih potreba;
- (xiv) proglašenje prava i radnji državljana neprijateljske strane zabranjenim, suspendiranim ili nedopuštenim u sudskom postupku;
- (xv) prisiljavanje državljana neprijateljske strane da sudjeluju u ratnim operacijama usmjerenim protiv vlastite zemlje čak i ako su bili u službi zaracene strane prije početka rata;
- (xvi) pljackanje gradova ili mjesta, čak i kada su zauzeti napadom;
- (xvii) uporaba otrova ili otrovnog oružja;
- (xviii) uporaba otrovnih plinova, plinova zagušljivaca ili drugih plinova te svih slicnih tekucina, tvari ili naprava;
- (xix) uporaba metaka koji se u ljudskom tijelu lako šire ili zatupljuju, poput onih s tvrdom košuljicom koja ne prekriva u cijelosti jezgru ili je zarezana;
- (xx) uporaba oružja projektila, materijala i drugog nacina ratovanja koji po svojoj prirodi nanosi suviše ozljede ili nepotrebne patnje ili kojemu je svojstvo da protivno medunarodnom ratnom pravu ne cini razliku između vojnih i civilnih ciljeva, ukoliko je takvo oružje, materijal ili nacin ratovanja predmet sveobuhvatne zabrane te ukljucen dopunskim amandmanom u dodatak ovoga Statuta sukladno odredbama clanka 121 i 123;
- (xxi) sknavljenje osobnog dostojanstva, posebice ponižavajući i degradirajući postupci;
- (xxii) silovanje, spolno porobljavanje, prisiljavanje na prostituciju ili izazivanje nasilne trudnoce kako je određena clankom 7. stavak 2(f) ovoga Statuta, prisilne sterilizacije ili kojeg drugog oblika spolnog nasilja koji predstavlja tešku povredu Ženevskih konvencija;
- (xxiii) iskorištavanje prisutnosti civila ili drugih zašticenih osoba da se određena mjesta, područja ili vojne snage zaštite od vojnih operacija;
- (xxiv) namjerno usmjeravanje napada na zgrade, materijal, medicinske jedinice i prijevozna sredstva te osoblje koje koristi posebne znakove Ženevskih konvencija sukladno medunarodnom pravu;
- (xxv) namjerno pribjegavanje izgladnjivanju civila kao nacinu vođenja rata uskracivanjem sredstava nužnih za opstanak, ukljucujući i namjerno otežavanje pristupa humanitarnoj pomoci, propisanoga Ženevskim konvencijama;
- (xxvi) novacenje djece mlade od petnaest godina u nacionalne oružane snage ili njihovo korištenje u aktivnom sudjelovanju u neprijateljstvima.
- (c) U slucaju oružanog sukoba ciji znacaj nije medunarodni, teške povrede clanka 3. zajednickoga za sve cetiri Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. godine, to jest, svako od sljedecih djela pocinjenih protiv osoba koje ne sudjeluju aktivno u neprijateljstvima, ukljucujući i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i one koji su izvan borbe zbog bolesti, ranjavanja, oduzimanja slobode ili kojeg drugog razloga;
- (i) nasilje nad životom i tijelom, posebice ubojstvo svake vrste, sakacenje, okrutno postupanje i mucenje;
- (ii) sknavljenje osobnog dostojanstva, posebice ponižavajući i degradirajući postupci;
- (iii) uzimanje talaca;
- (iv) izricanje presuda i izvršavanje smaknuca bez prethodno provedenog postupka i presude koju je izrekao zakoniti sud sa svim opce prihvacenim nužnim sudbenim jamstvima.
- (d) Stavak 2 (c) ovoga clanka primjenjuje se na oružane sukobe ciji znacaj nije medunarodni. Stoga se ne primjenjuje na slucajeve unutarnjih nereda i napetosti poput pobuna, izoliranih i povremenih nasilnih cina ili drugih djela slicne prirode.
- (e) Druge teške povrede prava i obicaja koji se primjenjuju u oružanim sukobima ciji znacaj nije medunarodni sukladno postojećem okviru medunarodnog prava, to jest, svako od sljedecih djela:
- (i) namjerno usmjeravanje napada protiv civilnog stanovništva kao takvog ili protiv pojedinih civila koji ne sudjeluju izravno u neprijateljstvima;

- (ii) namjerno usmjeravanje napada protiv zgrada, materijala, medicinskih jedinica i prijevoznih sredstava te osoblja koje koristi posebne znakove Ženevskih konvencija u skladu s međunarodnim pravom;
  - (iii) namjerno usmjeravanje napada protiv osoblja, instalacija, materijala, jedinica ili vozila uključenih u humanitarnu pomoć ili misije održavanja mira u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda tako dugo dok oni imaju pravo na zaštitu civila ili civilnih objekata prema međunarodnom ratnom pravu;
  - (iv) namjerno usmjeravanje napada na zgrade posvećene vjeri, obrazovanju, umjetnosti, znanosti ili karitativnim svrhama, povijesne spomenike, bolnice i mjesta gdje su smješteni bolesnici i ranjenici, pod uvjetom da ne predstavljaju vojne ciljeve;
  - (v) pljačkanje gradova ili mjesta, čak i kada su zauzeti napadom;
  - (vi) silovanje, spolno porobljavanje, prisiljavanje na prostituciju ili izazivanje nasilne trudnoće kako je određena člankom 7. stavak 2(f) ovoga Statuta, prisilne sterilizacije ili kojeg drugog oblika spolnog nasilja koji predstavlja tešku povredu članka 3. zajedničkog za sve četiri Ženevske konvencije;
  - (vii) novacenje djece mlade od petnaest godina u oružane snage ili skupine te njihovo iskorištavanje za aktivno sudjelovanje u neprijateljstvima;
  - (viii) naređivanje premještanja civilnog stanovništva zbog razloga povezanih uz sukob osim ako to traži sigurnost civila ili neizbježni vojni razlog;
  - (ix) podmuklo ubijanje ili ranjavanje borca na neprijateljskoj strani;
  - (x) proglašavanje da se protivniku neće dati nikakva milost;
  - (xi) podvrgavanje osoba iz vlasti protivničke strane tjelesnom sakacanju ili medicinskim ili znanstvenim pokusima bilo koje vrste koji nisu opravdani medicinskim, zubarskim ili bolničkim tretmanom osoba o kojima je riječ te koji se ne izvode u njihovom interesu a dovode do smrti ili ozbiljne opasnosti po zdravlje takve osobe ili osoba;
  - (xii) uništavanje ili oduzimanje neprijateljske imovine osim kada je ono neizbježno zbog zahtjeva sukoba;
- (f) Stavak 2(e) primjenjuje se na oružane sukobe čiji značaj nije međunarodni. Stoga se ne primjenjuje na slučajeve unutarnjih nereda i napetosti poput pobuna, izoliranih i sporadičnih nasilnih čina ili djela slične naravi. On se primjenjuje na oružane sukobe koji se odvijaju na području države u kojoj postoji dulji oružani sukob između vladinih snaga i organiziranih oružanih skupina ili između takvih skupina.
- (3) Ništa u stavcima 2(c) i (d) ovoga članka ne utječe na odgovornost vlade za održavanje ili ponovnu uspostavu zakona i reda u državi ili za obranu jedinstva i teritorijalne cjelovitosti države svim legitimnim sredstvima.

Uz članak 16:

Novim člankom 167.a propisuje se kazneno djelo koje se odnosi na zabrane iz međunarodnog prava, a hrvatsko kazneno pravo se usuglašava s preuzetim obvezama iz tog prava. Naziv kaznenog djela: ZAPOVJEDNA ODGOVORNOST preuzet je u skraćenom obliku iz članka 28. Rimskog statuta Međunarodnoga kaznenog suda (NN, MU 5/2001). Obveze koje za RH proizlaze iz Rimskog statuta propisane su čl. 28. koji glasi:

Članak 28.

ODGOVORNOST ZAPOVJEDNIKA I OSTALIH NADREĐENIH OSOBA

Pored drugih osnova kaznene odgovornosti propisanih ovim Statutom, za kaznena djela iz nadležnosti Suda:

1. Vojni zapovjednik ili osoba koja stvarno djeluje kao vojni zapovjednik kazneno odgovara za djela iz nadležnosti Suda koja su počinila snage pod njegovim/njezinim stvarnim zapovjedništvom i nadzorom ili stvarnom vlašću i nadzorom ako je propustio/la da ispravno obavlja nadzor nad tim snagama kada:
  - (a) taj vojni zapovjednik ili osoba zna, ili na temelju okolnosti u to vrijeme, mora znati da te snage čine ili da se spremaju počinuti takva kaznena djela;
  - (b) taj vojni zapovjednik ili osoba propusti poduzeti sve nužne i razborite mjere u njegovoj/njezinoj moći kako bi spriječio ili suzbio počinjenje takvih kaznenih djela ili ne proslijedi stvar nadležnim vlastima u cilju provođenja istrage i kaznenog progona.
2. Glede odnosa između nadređenih i podređenih koji nisu opisani u stavku 1., nadređeni kazneno odgovara za djela iz nadležnosti Suda koja su počinili podređeni pod njegovom/njezinom stvarnom vlašću i nadzorom, kao posljedicu njegova/njezina propusta da nad njima ispravno obavlja nadzor kada:
  - (a) taj nadređeni zna ili svjesno zanemaruje obavijesti koje mu jasno ukazuju da podređeni čine ili se spremaju počinuti takva kaznena djela;
  - (b) su kaznena djela bila povezana s djelatnošću koja je bila u okviru stvarne odgovornosti i nadzora nadređenoga; i
  - (c) taj nadređeni propust poduzeti sve nužne i razborite mjere u njegovoj/njezinoj moći kako bi spriječio ili suzbio počinjenje takvih kaznenih djela ili ne proslijedi stvar nadležnim vlastima u cilju provođenja istrage i kaznenog progona.

Novim člankom 167.b propisuje se kazneno djelo koje se odnosi na zabrane iz međunarodnog prava, a hrvatsko kazneno pravo se usuglašava s preuzetim obvezama iz tog prava. Naziv kaznenog djela: **NOVACENJE PLACENIKA** preuzet je u skraćenom obliku iz naziva **Konvencije protiv novacenja, korištenja, placanja i osposobljavanja placenika** (ratificiran međunarodni sporazum - NN br 12/1999). Obveze koje za RH proizlaze iz te Konvencije sadržane u čl. 1., 2. i 3. koji glase:

Članak 1.

U smislu ove Konvencije,

1. placenik je osoba:

- (a) koja je posebno novacena lokalno ili u inozemstvu kako bi se borila u oružanom sukobu;
- (b) koja je motivirana da sudjeluje u neprijateljstvima nošena željom za osobnim dobitkom, a strana u sukobu ili netko u njeno ime joj je obećao materijalnu naknadu koja znatno prelazi razinu naknade koja je obećana ili se plaća borcima sličnog čina i zvanja u oružanim postrojbama te strane;
- (c) koja nije državljanin strane u sukobu niti živi na području koje nadzire strana u sukobu;
- (d) koja nije pripadnik oružanih snaga strane u sukobu; i
- (e) koju nije poslala država koja nije strana u sukobu kao službenog pripadnika svojih oružanih snaga.

2. Placenik je također svaka osoba koja je u bilo kojim drugim okolnostima:

- (a) posebno unovacena lokalno ili u inozemstvu radi sudjelovanja u zajedničkom cinu nasilja koje je usmjereno na:
  - (i) rušenje vlade ili na neki drugi način podriivanje ustavnog poretka države; ili
  - (ii) podriivanje teritorijalne cjelovitosti države;
- (b) motivirana da u tomu sudjeluje nošena željom za pozamašnim osobnim dobitkom, a potaknuta na to obećanjem ili isplatom materijalne naknade;
- (c) nije državljanin niti živi u državi protiv koje je takvo djelo usmjereno;
- (d) nije poslana po službenoj dužnosti od strane države; i
- (e) nije pripadnik oružanih snaga države na čijem se području poduzima akcija.

Članak 2.

Svaka osoba koja novaci, koristi, plaća ili osposobljava placenike u smislu članka 1. ove Konvencije, počinjava kazneno djelo u smislu ove Konvencije.

Članak 3.

- 1. Placenik, u smislu članka 1. ove Konvencije, koji izravno sudjeluje u neprijateljstvima ili u zajedničkom cinu nasilja, ovisno o slučaju, počinjava kazneno djelo u smislu ove Konvencije.
- 2. Ništa u ovom članku ne ograničava opseg primjene članka 4. ove Konvencije.

Praksom zloporabe placenika u oružanim sukobima širom svijeta krše se načela međunarodnog prava kao što je ono o suverenoj jednakosti, političkoj neovisnosti, teritorijalnoj cjelovitosti država i samoodređenja naroda. To osobito kada je riječ o sve učestalijim pojavnim oblicima nezakonitih međunarodnih aktivnostima kojima se povezuju vojni placenici u počinjenju nasilnih radnji koje potkopavaju ustavni poredak u državama. Stoga je na razini Ujedinjenih naroda donesena globalna konvencija kojom se državama strankama, među kojima je i Republika Hrvatska, nalaže inkriminiranje postupaka kojima se stvaraju pretpostavke za sudjelovanje placenika u oružanim sukobima i ostalim neprijateljstvima u inozemstvu, kao i samo sudjelovanje u tim oružanim sukobima i neprijateljstvima.

Uz članak 17:

Kada je riječ o definiciji terorizma za Republiku Hrvatsku u procesu usklađivanja svakako je najznačajniji pravni izvor **Okvirna odluka Vijeća Europske unije o borbi protiv terorizma** iz lipnja 2002. godine. Definicija terorizma odnosno terorističkog kaznenog djela iz čl. 1. Okvirne odluke šira je od pojma terorističkog kaznenog djela sadržanog u čl. 169. KZ (međunarodni terorizam). To se odnosi kako na subjektivni element djela (krivnju), tako i na objektivni element

djela (radnju). U vezi radnje posebno je sporno pitanje inkriminiranja prijetnje da će se počiniti terorističko kazneno djelo. Stoga je cl. 169. dopunjen radi usklađivanja s cl. 1. Okvirne odluke.

Uz članak 18:

Proširena je inkriminacija u članku 174. stavku 3. kaznenog djela «Rasne i druge diskriminacije» na način da se zabranjuje svaki oblik diskriminacije (npr. na osnovi spolne orijentacije, itd.). Inkriminacija «govora mržnje» dopunjena je novim stavkom 4., s obzirom na obvezu iz cl. 6. **Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetickom kriminalu o kriminalizaciji akta rasizma i ksenofobije počinjenih putem racunalnih sustava**, koji je Republika Hrvatska potpisala 26. ožujka 2003. godine.

Članak 6.

Poricanje, znatnije umanjivanje, odobravanje ili opravdavanje genocida ili kaznenih djela protiv covjecnosti

1. Svaka stranka će usvojiti one zakonske mjere koje su potrebne da bi se po njenom domaćem pravu sljedeće ponašanje uspostavilo kao kazneno djelo, i to kada je učinjeno namjerno i protupravno: distribucija ili dostupnost putem racunalnog sustava ili na neki drugi način javnosti onih materijala koji poricu, znatnije umanjuju, odobravaju ili opravdavaju djela koja predstavljaju genocid ili kazneno djelo protiv covjecnosti, onako kako je to definirano u medunarodnom pravu i priznato kao takvo putem konacnih i obvezujucih odluka Medunarodnog vojnog suda uspostavljenog Londonskim sporazumom od 8. kolovoza 1945., ili bilo kojeg drugog medunarodnog suda uspostavljenog putem relevantnih medunarodnih dokumenata, a čiju jurisdikciju ta stranka priznaje.

Ovdje je širenje rasistickog i ksenofobnog materijala putem racunalnog sustava ili na drugi način koji taj materijal čini dostupnim javnosti posebno inkriminirano u odnosu na materijal kojim se porice, znatnije umanjuje, odobrava, odnosno opravdava kazneno djelo genocida ili zlocina protiv covjecnosti.

Argument za uvođenje ovog kaznenog djela u protokol bio je u činjenici da su mnoga teška kaznena djela genocida i zlocina protiv covjecnosti koja su se dogodila u prošlosti bila motivirana upravo teorijama i idejama koje su u osnovi rasisticke i ksenofobicne. To se ne odnosi samo na, primjerice, nacisticke zlocine počinjene tijekom II. svjetskog rata (premda je negiranje ili velicanje holokausta kao iskrivljavanje povijesnih činjenica u praksi Europskog suda za ljudska prava ocijenjeno povredom cl. 17. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda) već i na genocid i zlocine protiv covjecnosti počinjene nakon II. svjetskog rata (npr. u bivšoj Jugoslaviji ili Ruandi). O kaznenom djelu iz stavka 4. radić će se samo ukoliko je protiv pocinitelja kaznenog djela genocida ili zlocina protiv covjecnosti Medunarodni vojni tribunal ustanovljen Londonskim sporazumom ili neki drugi medunarodni sud čiju sudbenost Republika Hrvatska prihvaca (npr. MKSJ) donio konacnu odluku. Alternativno je kao kazna propisana novcana kazna ili kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Uz članak 19:

Kazneno djelo trgovina ljudima i ropstvo u cl. 175. je u nazivu i sadržaju usklađeno s cl. 3. i 5. Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece kojim se dopunjuje Konvencija protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta i koji glase:

Članak 3.

UPORABA POJMOVA

U svrhe ovoga Protokola:

a) »krijumcarenje osoba« znaci vrbovanje, prijevoz, transfer, pruža nje utocišta i prihvata osoba, pomocu prijetnje ili uporabe sile ili drugih oblika prinude, otmice, prijevare, zloporabe ovlasti ili položaja bespomocnosti ili davanje ili primanje placanja ili sredstava da bi se postigla privola osobe koja ima kontrolu nad drugom osobom, u svrhu izrabljivanja. Izrabljivanje ce minimalno ukljuciti, iskorištavanje prostitucije drugih ili drugih oblika seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili odnose slicne ropstvu, podcinjavanje ili odstranjivanje organa.

b) Privola žrtve krijumcarenja osoba na namjeravano iskorištavanje iz stavka a) ovoga clanka nece se uzimati u obzir tamo gdje je bilo korišteno bilo koje sredstvo iz stavka a).

c) Vrbovanje, prijevoz, transfer, pružanje utocišta ili prihvata nekog djeteta u svrhu izrabljivanja smatrat ce se »krijumcarenjem osoba« cak i ako to ne ukljucuje bilo koje sredstvo iz stavka a) ovoga clanka;

d) »Dijete« oznacava bilo koju osobu mladu od 18 godina.

Clanak 5.

INKRIMINIRANJE

1. Svaka država stranka usvojit ce zakonske i druge mjere koje su nužne da se utvrdi kao kazneno djelo, ponašanje utvrđeno u clanku 3. ovoga Protokola, kada je pocinjeno namjerno.

2. Svaka država stranka usvojit ce takoder zakonske i druge mjere koje su neophodne da se kao kaznena djela utvrde:

a) sukladno temeljnim pojmovima svojega pravnog sustava, pokušaj pocinjenja kaznenog djela utvrđenog u stavku 1. ovoga clanka;

b) sudioništvo u kaznenom djelu utvrđenom u stavku 1. ovoga clanka; i

c) organiziranje ili poticanje drugih osoba da pocine kazneno djelo utvrđeno u stavku 1. ovog clanka.

Propisane kazne za dosadašnje i usuglašene inkriminacije za stavak 1. i 2. nisu mijenjane, a za stavak 3. propisana je najstroža kazna jer se radi o kvalificiranim oblicima kaznenog djela pocinjenog u sastavu grupe ili zlocinacke organizacije ili je pocinjeno u odnosu na veci broj osoba ili je iz nehaja prouzrocena smrt jedne ili više osoba.

Uz clanak 20:

Propisivanje novog stavka 2. u clanku 177. KZ potrebno je radi udovoljavanja preuzetim medunarodnopravnim obvezama Republike Hrvatske tj. radi uskladivanja hrvatskog kaznenog prava s **Protokolom protiv krijumcarenja migranata kopnom, morem i zrakom kojim se dopunjuje Konvencija protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta** (NN, MU 14/02) i to upravo s cl. 6. koji glasi:

INKRIMINIRANJE

1. Svaka država stranka prihvatit ce takve zakonske i druge mjere koje su potrebne da se utvrde kao kaznena djela, kada su pocinjena namjerno i u cilju stjecanja, izravno ili neizravno, financijske ili druge materijalne koristi:

(a) krijumcarenje migranata;

(b) kada je pocinjeno u svrhu omogucavanja krijumcarenja migranata:

(i) izrada lažne putne ili osobne isprave;

(ii) nabavljanje, davanje ili posjedovanje takve isprave;

(c) omogucavanje osobi koja nije državljanin ili koja nema dozvolu trajnog boravka da ostane u toj državi, bez udovoljavanja uvjetima nužnim za zakonit ostanak u državi, pomocu sredstava navedenih u podstavku (b) ovoga stavka ili bilo kojih drugih nezakonitih sredstava.

2. Svaka država stranka prihvatit ce takoder takve zakonske i druge potrebne mjere da se utvrdi kao kazneno djelo:

(a) sukladno temeljnim pojmovima njezina pravnoga sustava, pokušaj pocinjenja kaznenog djela u skladu sa stavkom 1. ovoga clanka;

(b) suoceništvo u nekom kaznenom djelu koje je utvrđeno u skladu sa stavkom 1. (a), (b) (i) ili (c) ovoga clanka, sukladno temeljnim pojmovima njezina pravnoga sustava, sudjelovanje u nekom kaznenom djelu utvrđenom u skladu sa st. 1 (b) (ii) ovoga clanka;

(c) organiziranje ili navodenje drugih osoba da pocine neko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga clanka.

3. Svaka država stranka usvojit ce takve zakonske ili druge mjere nužne da se kao otežavajuće okolnosti u odnosu na kaznena djela utvrđena u skladu sa stavkom 1 (a), (b), (i) i (c) ovoga clanka i, podložno temeljnim pojmovima - njezina pravnog sustava, u odnosu na kaznena djela utvrđena u skladu sa stavkom 2 (b) i (c) ovoga clanka, utvrde:

(a) Okolnosti koje dovode u opasnost ili za koje postoji vjerojatnost da ce dovesti u opasnost živote ili sigurnost doticnih migranata; ili

(b) Necovjecno ili ponižavajuće postupanje, ukljucujuci izrabljivanje takvih migranata.

4. Ništa u ovom Protokolu neće spriječiti državu stranku od poduzimanja mjera protiv osobe čije ponašanje predstavlja kazneno djelo prema domaćem pravu.

Uz članak 21:

U kaznenom djelu međunarodne prostitucije iz čl. 178. koji je ostao nepromijenjen smatra se da je potrebno povisiti kazne za sva tri stavka radi uspostave odgovarajućeg odnosa propisanih kazni s kaznenim djelom iz čl. 175. (trgovanje ljudima i ropstvo). Dosada po KZ 110/97 za stavak 1. kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine prema prijedlogu - sada šest mjeseci do pet godina, stavak 2. po KZ 110/97 kazna od šest mjeseci do pet godina – sada od jedne do osam godina, stavak 3. kada je počinjeno djelo prema djetetu ili maloljetnoj osobi KZ 110/97 od jedne do deset godina – sada najmanje tri godine (do zakonskog maksimuma 15 godina).

Uz članak 22:

Dopunjen je članak 187. na način da se inkriminira udruživanje u grupu radi počinjenja terorističkih kaznenih djela iz članka 169. do 172., 179. i 181., a s obzirom na povećanu opasnost ovih kaznenih djela pooštrene su kazne u slučaju organiziranja u razne grupe radi cinjenja ovih teških kaznenih djela u skladu sa međunarodnim konvencijama (**Okvirna odluka Vijeća Europske unije o borbi protiv terorizma**) gdje se navodi kako bi kazna za teroristička kaznena djela trebale biti teža od onih djela kod kojih nema posebne namjere, a potrebno je i pooštriti kazne u odnosu na same organizatore ili pripadnike organiziranih grupa koji imaju namjeru činiti teroristička kaznena djela. Time je uspostavljen odnos kao za kažnjavanje udruživanja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske iz čl. 152. KZ.

Uz članak 23:

U stavku 1. članku 187.a inkriminirane su pripremne radnje za kaznena djela zaštićena međunarodnim pravom (Isto kao što je do sada za kaznena djela protiv Republike Hrvatske Gl. XIII) u stavku 2. je inkriminirano je financiranje terorizma temeljem preuzetih međunarodnih obveza i to **Rezolucije 1373** Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i članku 2. **Međunarodne konvencije o sprječavanju financiranja terorizma** (NN, MU 16/2003) koji glasi:

Članak 2.

1. Kazneno djelo u smislu ove Konvencije čini svaka osoba koja, koristeći bilo koja sredstva, izravno ili neizravno, nezakonito i voljno, nabavi ili prikupi sredstva s namjerom da se ona koriste, ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično, u svrhu provođenja:

a) djela koje predstavlja kazneno djelo u okviru i kako je definirano u jednom od ugovora navedenih u dodatku, ili:
b) bilo kojeg drugog djela kojem je namjena prouzročiti smrt ili tešku tjelesnu ozljedu civila ili bilo koje druge osobe, koja nije aktivno uključena u situaciju oružanog sukoba, ako je svrha toga djela – po njegovoj naravi ili sadržaju – zastrašiti stanovništvo ili prisiliti neku vladu ili međunarodnu organizaciju na cinjenje nekog djela ili suzdržavanje od cinjenja bilo kojeg djela.

2. (a) Prilikom polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, država stranka, koja nije potpisnica nekog od ugovora navedenih u dodatku, može izjaviti kako se, u primjeni ove Konvencije na tu državu stranku, ugovor neće smatrati uključenim u dodatak naveden u stavku 1., točki (a). Ta izjava prestaje proizvoditi učinak čim ugovor stupi na snagu za tu državu stranku, koja će o toj cinjenici obavijestiti depozitara,

(b) Kada država stranka prestane biti potpisnicom nekog od ugovora navedenih u dodatku, može dati izjavu kako je predviđeno ovim člankom, a u odnosu na taj ugovor.

3. Kako bi neki cin predstavljao kazneno djelo iz stavka 1., nije nužno da sredstva budu uistinu iskorištena za počinjenje kaznenog djela navedenog u točkama (a) ili (b) stavka 1.

4. Osoba koja pokuša počiniti kazneno djelo navedeno u stavku 1. ovoga članka također je počinila kazneno djelo.

5. Osoba je pocinila kazneno djelo ako:

- (a) Sudjeluje kao sudionik u pocinjenju kaznenog djela navedenog u stavku 1. ili 4. ovoga clanka,
- (b) Organizira ili upravlja drugima u pocinjenju kaznenoga djela navedenog u stavku 1. ili 4. ovoga clanka;
- (c) Pridonese pocinjenju jednog ili više kaznenih djela navedenih u stavku 1. ili 4. ovoga clanka od strane grupe osoba koje djeluju iz zajednickih interesa. Takav doprinos namjieran je i ostvaren ili:
  - (i) u cilju nastavljanja kriminalne aktivnosti ili kriminalnih interesa grupe, u kojem slucaju takva aktivnost ili interes ukljucuje pocinjenje kaznenog djela navedenog u stavku 1. ovoga clanka, ili
  - (ii) sa svijješću o namjeri grupe da pocini kazneno djelo navedeno u stavku 1. ovoga clanka.

Nova odredba omogućava privremeno obustavljanje izvršenja financijskih transakcija za koja postoji sumnja da su namijenjena za financiranje terorističkih kaznenih djela temeljem cl. 219. st. 5. Zakona o kaznenom postupku. Istodobno je, radi uspostavljanja odnosa s kaznenim djelima protiv Republike Hrvatske kod kojih je posebno inkriminirano pripremno kazneno djelo u cl. 153, u stavku 1. predviđeno kažnjavanje pripremanja najtežih kaznenih djela protiv vrijednosti zaštitenih međunarodnim pravom (cl. 156.-160., 169. do 172., 179. i 181. KZ).

Uz clanak 24:

Opširno obrazloženje u uvodnom dijelu ovog Zakona o izmjenama i dopunama KZ valja nadopuniti na ovom mjestu izricitim nastojanjem predlagatelja da se dosadašnji tekst clanka 203. KZ promijeni u korist obavljanja novinarskog posla bez bojazni da ce u određenim slucajevima kada se u informaciji ili bilo kojem drugom nacinu priopćavanja javnosti sadržajem koji je neistinit a kojim se može škoditi necijoj casti ili ugledu, prijeti kaznenopravnom represijom. Istinitost ili neistinitost sadržaja koji se objavljuje je prvenstveno predmet novinarske odgovornosti u obavljanju posla s etickog i profesionalnog stajališta. Istinitost valja ustrajno i dosljedno provjeravati ali to nije uvijek moguće bez štete za pravodobnu dostupnost informacije javnosti i za pravodobno obavljanje konkretnog novinarskog zadatka. Stoga, ako se i dogodi da neka neistina «promakne» pa ta može škoditi necijoj casti ili ugledu, na nju ne treba u slobodnom građanskom društvu reagirati kaznenopravnom represijom. Ta je represija naprotiv umjesna i potrebna samo u onim slucajevima kada se može dokazati da je iz nacina izražavanja i drugih okolnosti jasno da je autor objavljenog sadržaja u javnoj informaciji ili u novinarskom poslu (kao i drugim slucajevima opisanima u u cl. 203. KZ) imao cilj samo naškoditi necijoj casti i ugledu. Tumačenjem u tom dijelu tako izmijenjenog dosadašnjeg izricaja cl. 203. *argumentum a contrario* dolazi se do rezultata, da ako autor inkriminiranog sadržaja obavljajući svoj profesionalni posao nije imao samo ili isključivo namjeru škoditi necijoj casti i ugledu (i tako zapravo zloupotrijebio tu profesiju) nije pocinio ni jedno kazneno djelo protiv casti i ugleda. Takva promjena ne mijenja postojecu i u svijetu poznatu građanskopravnu odgovornost za eventualnu pocinjenu štetu neistinitim ili na drugi način štetnim djelovanjem u sredstvima javnog priopćavanja.

Uz clanak 25:

Izmjenom naziva i teksta clanka 223. provodi se uskladivanje hrvatskog kaznenog prava s preuzetim međunarodnopravnim obvezama propisanim Konvencijom o kibernetickom kriminalu (NN, MU 9/2002).

U cl. 223. st. 1. inkriminirano je ponašanje iz cl. 2. Konvencije (nezakoniti pristup) koje je određeno na sljedeći način:

Clanak 2. – NEZAKONITI PRISTUP

Svaka stranka ce usvojiti zakonske i druge mjere potrebne kako bi se unutarnjim zakonodavstvom kaznenopravno sankcionirao namjerni cin neovlaštenog pristupanja cjelini ili dijelu racunalnog sustava. Stranka može propisati da

kazneno djelo mora biti pocinjeno povredom sigurnosnih mjera s namjerom pribavljanja racunalnih podataka ili s nekom drugom nepoštenom namjerom, ili u pogledu racunalnog sustava koji je spojen s drugim racunalnim sustavom.

U cl. 223. st. 2. inkriminirano je ponašanje iz cl. 4. Konvencije (ometanje podataka) koji glasi:

Clanak 4. – OMETANJE PODATAKA

1. Svaka stranka ce usvojiti zakonske i druge mjere potrebne kako bi se unutarnjim zakonodavstvom kaznenopravno sankcionirao namjerni cin neovlaštenog oštjecivanja, brisanja, kvarenja, mijenjanja ili cinjenja neuporabljivima racunalnih podataka.

2. Stranka može priuzdržati pravo propisati da ponašanjem opisanim u stavku 1. ovoga clanka mora biti prouzroceno ozbiljno zlo.

U cl. 223. st. 3. inkriminirano je ponašanje iz cl. 5. Konvencije (ometanje sustava) koji glasi:

Clanak 5. – OMETANJE SUSTAVA

Svaka stranka ce usvojiti zakonske i druge mjere potrebne kako bi se unutarnjim zakonodavstvom kaznenopravno sankcionirao namjerni cin ozbiljnog neovlaštenog sprjecavanja funkcioniranja racunalnog sustava unošenjem, prenošenjem, oštjecivanjem, brisanjem, kvarenjem, mijenjanjem ili cinjenjem neuporabljivima racunalnih podataka.

Razlika u odnosu na st. 2. je, osim nešto šire radnje pocinjenja kaznenog djela (unošenje i prenošenje podataka) i cilj s kojim pocinitelj djeluje – da onemoguci ili oteža rad ili korištenje racunalnog sustava. Dok je kod stavka 2. *ratio legis* u zaštiti od oštjecenja i uništenja racunalnih podataka koju kazneno zakonodavstvo osigurava i tjelesnim stvarima, st. 3. se zašticuju racunalni sustavi od razlicitih oblika tzv. kompjutorskih sabotaza kojima se onemogucava ili otežava rad ili korištenje tih sustava (npr. tzv. spamming tj. ucestalo slanje velikog broja poruka elektronicke pošte, najčešće iz komercijalnih razloga, na adrese veceg broja primatelja cime se onemogucava elektronicna komunikacija ili se stvara druga šteta na korisnickom ili operatorskom racunalnom sustavu).

U cl. 223. st. 4. inkriminirano je ponašanje iz cl. 3. Konvencije (nezakonito presretanje) koji glasi:

Clanak 3. – NEZAKONITO PRESRETANJE

Svaka stranka ce usvojiti zakonske i druge mjere potrebne kako bi se unutarnjim zakonodavstvom kaznenopravno sankcionirao namjerni cin neovlaštenog presretanja nejavnih prijenosa racunalnih podataka prema racunalnom sustavu, iz njega ili unutar njega (ukljucujuci i elektromagnetske emisije iz racunalnog sustava koji prenosi te racunalne podatke), pocinjen tehnickim sredstvom. Stranka može propisati da kazneno djelo bude pocinjeno s nepoštenom namjerom ili u pogledu racunalnog sustava koji je spojen s drugim racunalnim sustavom.

Ratio legis st. 4. je zaštita privatne (nejavne) komunikacije. Do nezakonitog presretanja može doci unutar istog racunalnog sustava (npr. unutar lokalne mreže) ili između dva ili više udaljenih racunalnih sustava. Objekt radnje su svi racunalni podaci bez obzira na nacin odnosno sredstvo prijenosa (elektronicna pošta, telefon, telefaks i sl.). Djelo mora biti pocinjeno uporabom tehnickih sredstava kao što su posebni programi za pracenje i snimanje nejavnog prijenosa podataka, lozinke, kodovi i sl.

U cl. 223. st. 6. propisana je kažnjivost postupaka koji u osnovi predstavljaju pripreme radnje koje se smatraju opasnim i zabranjenim prema cl. 6. Konvencije (zlouporaba naprava) koji glasi:

Clanak 6. – ZLOPORABA NAPRAVA

1. Svaka stranka ce usvojiti zakonske i druge mjere potrebne kako bi se unutarnjim zakonodavstvom kaznenopravno sankcionirao namjerni neovlašteni cin:

- a. proizvodnje, prodaje, pribavljanja radi uporabe, uvoza, distribuiranja ili cinjenja dostupnim na neki drugi nacin:
- i. naprava, ukljucujuci i racunalne programe, stvorenih ili prilagodjenih prvenstveno zbog svrhe pocinjenja bilo koje g od djela utvrdenih clancima 2.-5. ove Konvencije;
  - ii. racunalne lozinke, pristupne šifre ili slicnog podatka, kojime bi se omogucilo pristupanje cjelini ili nekom dijelu racunalnog sustava
- s namjerom da bude upotrijebljen u svrhu pocinjenja bilo koje g od kaznenih djela utvrdenih clancima 2.-5. ove Konvencije i
- b. posjedovanja neke od stvari navedenih u tocki (a), alinejama 1. ili 2. ovoga clanka s namjerom da bude upotrijebljena u svrhu pocinjenja bilo koje g od djela utvrdenih clancima 2.-5. stranka može zakonom uvjetovati da tek posjedovanje određenog broja takvih predmeta povlaci kaznenu odgovornost.
2. Ovaj clanak nece se tumaciti kao propisivanje kaznene odgovornosti u slucajevima kada proizvodnja, prodaja, pribavljanje radi uporabe, uvoz, distribuiranje, cinjenje dostupnim na neki drugi nacin ili posjedovanje opisano u stavku 1. ovoga clanka nije u svrhu pocinjenja kaznenog djela propisanog clancima 2.-5. ove Konvencije, kao na primjer u slucaju ovlaštenog ispitivanja ili zaštite racunalnog sustava.
3. Svaka stranka može pridržati pravo na neprimjenjivanje stavka 1. ovoga clanka, uz uvjet da rezerva ne obuhvaca prodaju, distribuciju ili cinjenje dostupnim na neki drugi nacin predmeta navedenih u stavku 1. tocki (a) alineji 2.

Cilj kaznenopravne zaštite jest sprjecavanje stvaranja i širenja tzv. crnih tržišta naprava i instrumenata kojima se omogucava pocinjenje kaznenih djela protiv tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti racunalnih podataka i sustava. Tako ce se o kaznenom djelu iz st. 6. raditi kod npr. izrade programa kojima se mogu generirati racunalni virusi ili kod prodaje racunalnih programa kojima se «probijaju» zaštitne mjere za onemogucavanje pristupa racunalnom sustavu. Posjedovanje ovakvih naprava, programa, podataka i sl. kažnjivo je samo netko to posjeduje radi daljnjeg raspacavanja ili prodaje.

S obzirom da Konvencija o kibernetickom kriminalu stavlja u obvezu državama strankama da propišu kažnjavanje za pokušaj kaznenih djela iz kataloga inkriminacija (cl. 11. para 2.), a kako prema kriteriju zaprijecene kazne pokušaj nije kažnjiv, bilo je potrebno u stavku 8. propisati kažnjivost pokušaja za djela iz stavka 1.-4. ovog clanka.

Osim izmjena koje su u cl. 223. provedene radi uskladivanja s medunarodnim pravom, novi stavak 5. je kvalificirani oblik djela koji zbog svoje težine (kad je objekt radnje racunalni sustav, podatak ili program tijela državne vlasti, javne ustanove ili trgovackog društva od posebnog javnog interesa ili kad je prouzrocena znatna šteta) implicira i težu propisanu kaznu (zatvor od tri mjeseca do pet godina).

U cl. 223. st. 5. propisana je teža kazna ako je kazneno djelo iz st. 1-4. pocinjeno u odnosu na racunalni sustav, podatak ili program tijela državne vlasti, javne ustanove ili trgovackog društva od posebnoga javnog interesa, ili je prouzrocena znatna šteta.

S obzirom na propisivanje novih stavaka u cl. 223. bilo je potrebno u stavku 7. propisati obvezno oduzimanje predmeta kojima su pocinjena kaznena djela iz stavaka 1.-4.

Uz clanak 26:

Novim clankom 223.a propisuje se kazneno djelo koje se odnosi na zabrane iz medunarodnog prava, a hrvatsko kazneno pravo se usuglašava s preuzetim obvezama iz tog prava. Naziv kaznenog djela: RACUNALNO KRIVOTVORENJE preuzet je iz naziva clanka 7. **Konvencije o kibernetickom kriminalu** (NN, MU 9/2002) koji glasi:

Clanak 7. – RACUNALNO KRIVOTVORENJE

Svaka stranka ce usvojiti zakonske i druge mjere potrebne kako bi se unutarnjim zakonodavstvom kaznenopravno sankcionirao namjerni cin neovlaštenog unošenja, mijenjanja, brisanja ili cinjenja neuporabljivima racunalnih

podataka, koji kao posljedicu ima nevjerodostojnost podataka, pri čemu postoji namjera da se oni u pravne svrhe smatraju vjerodostojnima, ili da se po njima postupa kao da su takvi, i to bez obzira jesu li ti podaci izravno citljivi i razumljivi. Strana može propisati da tek postojanje prijevare ili slične nepošteno namjere povlači kaznenu odgovornost.

Uz članak 27:

Novim člankom 224.a propisuje se kazneno djelo koje se odnosi na zabrane iz međunarodnog prava, a hrvatsko kazneno pravo se usuglašava s preuzetim obvezama iz tog prava. Naziv kaznenog djela: **RACUNALNA PRIJEVARA** preuzet je iz naziva članka 8. **Konvencije o kibernetickom kriminalu** (NN, MU 9/2002) koji glasi:

Članak 8. – RACUNALNA PRIJEVARA

Svaka stranka će usvojiti zakonske i druge mjere potrebne kako bi se unutarnjim zakonodavstvom kaznenopravno sankcionirao namjerni čin neovlaštenog uzrokovanja štete na imovini drugoga:

- a. bilo kakvim unošenjem, mijenjanjem, brisanjem ili činjenjem neuporabljivima racunalnih podataka,
  - b. bilo kakvim ometanjem funkcioniranja racunalnog sustava
- s prijevaram ili nepoštenom namjerom neovlaštenog pribavljanja ekonomske koristi za sebe ili drugoga.

S obzirom da racunalna prijevaram obuhvaća niz specifičnih postupaka na koje nije moguće primijeniti inkriminaciju tradicionalne prijevare (u hrvatskom KZ to je čl. 224), npr. nema dovođenja u zabludu druge osobe već je suština zabranjenog djelovanja u nedopuštenoj manipulaciji racunalnim podacima odnosno u ometanju nesmetanog funkcioniranja racunalnog sustava ili programa, bilo je potrebno propisati novo kazneno djelo koje bi osiguralo zaštitu od pojavnog oblika čija je opasnost zbog razvitka tehnologije sve izraženija. Posljedica djela je prouzročenje štete drugome (fizička ili pravna osoba). Razlika između st. 1. i 2. je u pobudi – kod osnovnog oblika djela počinitelj postupa s ciljem da za sebe ili drugoga pribavi protupravnu imovinsku korist, dok je kod stavka 2. cilj počinitelja da ošteti drugoga.

Uz članak 28:

I Izmjenom čl. 249. st. 1. ispravljen je propust u dosadašnjem zakonskom tekstu. U popisu kaznenih djela u članku 249. stavku 1. za koje je propisana odgovornost za težu posljedicu nije navedeno kazneno djelo pripravljanja i proizvodnje štetnih sredstava za liječenje iz članka 245. stavka 1. Da se radi o pogrešci zakonodavca vidi se najbolje po tome što je u članku 249. stavku 3. nehajni oblik tog kaznenog djela (čl. 245. st. 2.) ušao u popis. To je rješenje istovjetno onome iz Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (NN 111/03) koji ukinut odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske (NN 90/03).

Uz članak 29:

Novo kazneno djelo protuzakonitog gradenja u članku 252.a inkriminira svako gradenje bez građevinske dozvole ili protivno propisima ili unatoc drugim odlukama nadležnih državnih tijela. Kazneno djelo je s blanketnom dispozicijom, a najznačajniji propisi iz tog područja su Zakon o gradnji («Narodne novine», br. 175/03), Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara («Narodne novine», br. 69/99, 151/03), Zakon o zaštiti prirode («Narodne novine», br. 162/03), Zakon o prostornom uređenju («Narodne novine», br. 68/98, 61/00 i 32/02). Za stavak 1. propisana je kazna

zatvora do tri godine, dok je za kvalificirani oblik kaznenog djela iz clanka 2. propisana kazna zatvora do pet godina.

Navedeni stavak 2. obuhvaca more, morsku obalu, otoke, nacionalne parkove, parkove prirode i druge zašticene dijelove prirode, graditeljske cjeline poput Dubrovnika, Dioklecijanove palaca u Splitu, Trogira i dr., a koja podrucja u smislu odredbe clanka 52. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske zbog svog osobitog kulturnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog znacjenja imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske.

Na tržištu nekretnina na navedenim podrucjima zbog njihove atraktivnosti povecana je potražnja za zemljištem i zgradama (apartmanima, kucama za odmor i sl.) koje postižu izuzetno visoke cijene, a što rezultira povecanjem gradjenja na tim podrucjima. Zbog navedene atraktivnosti, odnosno velike potražnje i visoke cijene nekretnina dobar dio investitora odlucuje se za gradnju bez gradevinske dozvole, odnosno drugog odgovarajućeg akta, cime brže ostvaruju dobit, a cesto puta grade i na podrucju, odnosno pod uvjetima koji im gradevinskom dozvolom ne bi bili dopušteni. Takva bespravna gradnja ima za posljedicu neracionalno korištenje i devastaciju prostora u kojem se odvija što u konacnosti dovodi do gubitka znacajki zbog kojih je Ustavom i zakonom taj prostor zašticen.

Iz svega navedenog kao i iz cinjenice da prekršajne kazne propisane za bespravne graditelje ne uspijevaju suzbiti protuzakonitu gradnju, proizlazi nužnost zaštite od protuzakonite gradnje uvodenjem novog naprijed opisanog kaznenog dijela.

Uz clanak 30.

Novo kazнено djelo protupravne eksploatacije rudnog blaga u clanku 261.a inkriminira nepropisno ili protivno odlukama državnih tijela eksploatiranje rudno blaga, s time da rudno blago cine mineralne sirovine definirane u Zakonu o rudarstvu (NN 35/95). Ako se takva eksploatacija cini u posebno zašticenom podrucju prirode ili radi pribavljanja imovinske koristi, odnosno u slucaju prouzrocenja vecih šteta propisane su i oštrije kazne, kao i obvezno oduzimanje predmeta koji su korišteni za pocinjenje djela ili koji su nastali djelom, a s obzirom na zaprijecenu kaznu kažnjiv je i pokušaj osnovnog oblika ovog kaznenog djela iz stavka 1. Bilo je potrebno propisati kao kazнено djelo ovakva ponašanja kojima se cine enormne štete koje nastaju za gospodarske resurse i okoliš. To je rješenje istovjetno onome iz Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (NN 111/03) koji ukinut odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske (NN 90/03).

Uz clanak 31:

Novim clancima 294.a i 294.b propisuju se kaznena djela koja se odnose na zabrane iz medunarodnog prava, a hrvatsko kazнено pravo se gotovo doslovno usuglašava s preuzetim obvezama iz tog prava. Kazнено djelo PRIMANJE MITA U GOSPODARSKOM POSLOVANJU preuzeto je iz clanka 7. **Kaznenopravne konvencije o korupciji** (NN, MU 11/00) koji glasi:

Clanak 7.
**AKTIVNO PODMICIVANJE U PRIVATNOM
 SEKTORU**

Svaka zemlja potpisnica donijet ce one nužne pravne i druge mjere kojima se prema njenom tuzemnom zakonu, kaznenim djelom smatra namjerno i u tijeku poslovne aktivnosti obecavanje, nudenje ili davanje, izravno ili neizravno, bilo koje neprikladne koristi bilo kojoj osobi, koja upravlja ili radi u bilo kojem svojstvu u tijelima privatnog sektora za nju ili nekog drugog, ne bi li djelovala ili suzdržala se od djelovanja na nacin koji krši njene obveze.

Kazneno djelo DAVANJE MITA U GOSPODARSKOM POSLOVANJU preuzeto je iz clanka 8. **Kaznenopravne konvencije Vijeca Europe o korupciji** (NN, MU 11/00) koji glasi:

Clanak 8.
PASIVNO PODMICIVANJE U PRIVATNOM
SEKTORU

Svaka zemlja potpisnica donijet ce one nužne pravne i druge mjere kojima se prema njenom tuzemnom zakonu, kaznenim djelom smatra svjesno i u tijeku poslovne aktivnosti potraživanje ili primanje, izravno ili neizravno, od bilo koje osobe koja upravlja ili u bilo kojem svojstvu radi u tijelu privatnog sektora, bilo koje nepripadajuće koristi ili obecavanje istih za nju ili nekog drugog, ili prihvacanje ponude ili obecavanja takve koristi, ne bi li djelovala ili suzdržala se od djelovanja na nacin koji krši njene obveze.

U pozitivnom hrvatskom kaznenom zakonodavstvu korupcija u privatnom sektoru inkriminirana je neizravno kroz clanke 347. KZ (primanje mita) i 348. KZ (davanje mita) i to kroz odgovornost «odgovorne osobe». Obzirom da su navedena kaznena djela propisana u glavni kaznenih djela protiv službene dužnosti kod koje se radi o specificnom zaštitnom objektu, predloženim se izmjenama propisuju dva nova kaznena djela i to primanja mita u gospodarskom poslovanju (cl. 294a) i davanja mita u gospodarskom poslovanju (294b). Tim izmjenama udovoljava se ne samo obvezi uskladijanja nacionalnog zakonodavstva s Konvencijom vec i sa cl. 2. i 3. **Zajednicke akcije o korupciji u privatnom sektoru** Europske unije koja je dio *acquis communautaire* (Joint Action of 22 December 1998 on Corruption in the Private Sector: official reference OJ L 358 of 31 December 1998).

Uz clanak 32:

Izmjena u cl. 303. stavku 1. potrebna je radi ostvarivanja konzistencije i unutarnje uskladenosti bica djela. Važeci zakonski tekst je nedostatan jer se drugi dio odnosi samo na davanje lažnog svjedočkog iskaza, a kako vještak, prevoditelj i tumač ne daju iskaz vec nalaz i mišljenje odnosno prijevod, bilo je potrebno dopuniti zakonski opis kako bi se jasnije odredila i zabranjena ponašanja tih procesnih sudionika. Kaznu za to kazneno djelo treba povisiti, osobito imaju li se u vidu slucajevi kada je svjedok dao obecanje da ce iskazati istinu (cl. 242. ZKP), a i kako bi se otklonila neusuglašenost s odredbom cl. 304. st. 1. KZ prema kojem se poticanje na davanje lažnog iskaza kažnjava strože nego samo davanje lažnog iskaza. Kao najvažnije kvalifikatorno obilježje u stavku 3. navedena je osuda nedužnog okrivljenika što ujedno opravdava povecanje najveće mjere kazne za taj oblik na deset godina zatvora. To je rješenje istovjetno onome iz Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (NN 111/03) koji ukinut odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske (NN 90/03).

Uz clanak 33:

Kazneno djelo sprjecavanja dokazivanja iz clanka 304. izmijenjeno je u stavku 1. i 2. radi uskladijanja s preuzetim medunarodnopravnim obvezama Republike Hrvatske i to s **Konvencijom Ujedinjenih naroda o transnacionalnom organiziranom kriminalitetu** (NN, MU 14/02) i **Rimskim statutom Medunarodnoga kaznenog suda** (NN, MU 5/2001). U clanku 23. Konvencije UN propisana je obveza država stranaka na inkriminiranje kaznenog djela opstrukcije pravde (inkriminiranje ometanja pravde) koje glasi:

Clanak 23.
INKRIMINIRANJE OMETANJA PRAVDE

Svaka država stranka donijet ce zakonske i druge mjere nužne za inkriminiranje namjerno pocinjenih kaznenih djela u sljedećim slucajevima:

(a) upotreba fizičke sile, prijetnje ili zastrašivanje, obecavanje, nudenje ili davanje protuzakonite koristi radi nagovaranja na lažno svjedočenje ili miješanje u svjedočenje, ili izvođenje dokaza u postupku u svezi s pocinjenjem kaznenih djela obuhvaćenih ovom Konvencijom;

(b) upotreba fizičke sile, prijetnje ili zastrašivanje radi miješanja u izvršavanju službene dužnosti pravosudnog ili izvršnog djelatnika u svezi s pocinjenjem kaznenih djela obuhvaćenih ovom Konvencijom. Ništa iz ovog podstavka ne utječe na prava država stranaka da uspostave zakonodavstvo radi zaštite ostalih kategorija javnih službenika.

Nadalje, člankom 70. Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda propisana su kaznena djela protiv pravosuđa:

Članak 70.

KAZNENA DJELA PROTIV PRAVOSUĐA

(1) Sud je nadležan suditi za sljedeća namjerno pocinjena kaznena djela protiv njegova kaznenog pravosuđa:

- (a) lažno svjedočenje ako na temelju članka 69. stavka 1, postoji obveza istinskog iskazivanja;
- (b) podnošenje dokaza za koje stranka zna da su lažni ili krivotvoreni;
- (c) utjecanje na svjedoke podmicivanjem; ometanjem ili uplitanjem u pojavljivanje i iskazivanje nekog svjedoka pred Sudom; osvećivanje svjedoku radi davanja iskaza; uništavanje svjedockog iskaza; uplitanje u prikupljanje dokaza;
- (d) ometanje, zastrašivanje ili podmicivanje službenika Suda u svrhu prisiljavanja ili nagovaranja da ne izvrši svoje dužnosti ili da ih izvrši na nepravilan način,
- (e) osvećivanje službeniku Suda zbog dužnosti koju on ili neki drugi dužnosnik obavlja;
- (f) nagovaranje na primanje mita ili primanje mita u svojstvu službenika Suda u svezi s obavljanjem službenih dužnosti.

(2) Nacela i radnje iz nadležnosti Suda za kaznena djela određena ovim člankom propisuju se Pravilima o postupku i dokazima. Na uvjete za pružanje međunarodne pomoći Sudu za njegovo postupanje na temelju ovoga članka primjenjuje se nacionalno pravo zamoljene države.

(3) Ako Sud za neko od ovih kaznenih djela donese osuđujuću presudu, može izreći kaznu zatvora do pet godina ili novčanu kaznu ili oboje, sukladno Pravilima o postupku i dokazima.

(4) (a) Svaka država stranka dopunit će svoje kaznene zakone koji propisuju kazne za kaznena djela protiv pravosuđa inkriminacijama protiv kaznenog pravosuđa Suda propisana ovim člankom, koja na njezinom području pocine njezini državljani.

(b) Na zahtjev Suda, kad god to on smatra ispravnim, država stranka će takav predmet podnijeti svojim nadležnim vlastima radi kaznenog progona. One će takve predmete rješavati marljivo i za njih odrediti dovoljno sredstava kako bi bili učinkovito riješeni.

Uz članak 34:

Povećanje posebne najveće mjere zatvorske kazne u čl. 305. KZ nužno je radi pojačane kaznenopravne zaštite interesa kaznenog postupka.

Uz članak 35:

Ovom odredbom propisano je novo kazneno djelo u čl. 305.a kojim je bilo potrebno inkriminirati svaku radnju kojom je cilj otkrivanje identiteta osoba uključenih u program zaštite prema odredbama Zakona o zaštiti svjedoka (NN 163/03) čime se osigurava kaznenopravna zaštita tih osoba.

Uz članak 36:

Kod kaznenog djela prisile prema pravosudnom dužnosniku iz čl. 309. stavak 1. brisan je "državni pravobranitelj" koji je izmjenom odgovarajućih propisa obuhvaćen pojmom "državni odvjetnik".

Uz članak 37:

U novom stavku 2. članka 322. inkriminirano je ponašanje koje ima obilježja kaznenog djela "lažnog alarma" i koje je propisano u nekim europskim kaznenim zakonima (npr. čl. 128bis švicarskog KZ). Nužnost ovog dodatka uvjetovana je brojnim slučajevima dojava iz prakse za koje se utvrdilo da su bile lažne, a odnosile su se na javna mjesta i dovele su do nepotrebnih i neekonomičnih intervencija nadležnih državnih tijela i službi te do uznemiravanja građana.

Uz članak 38:

U članku 332. KZ (dogovor za pocinjenje kaznenog djela) inkriminirana su ponašanja iz čl. 5. para 1. (a) (i) **Konvencije Ujedinjenih naroda o transnacionalnom organiziranom kriminalitetu** (NN 14/02) koji glasi:

(i) dogovor s jednom ili više drugih osoba da se pocini teško kazneno djelo u svrhu koja se izravno ili neizravno odnosi na stjecanje financijske ili druge materijalne koristi, i kada to zahtjeva domace pravo, uključuje radnju koju je poduzeo jedan od sudionika radi izvršavanja dogovora ili uključuje organiziranu zlocinacku grupu;

Radi se o dogovoru s jednom ili više osoba za pocinjenje teškog kaznenog djela. Kako je prema važećem tekstu u čl. 332. KZ inkriminiran dogovor za pocinjenje kaznenog djela za koje se može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža, a prema Konvenciji obveza je inkriminirati dogovor za pocinjenje teškog kaznenog djela (za koje je moguće izreći kaznu zatvora u trajanju od najmanje četiri godine), potrebno je izmijeniti čl. 332. i usuglasiti ga s tom konvencijskom odredbom. Međutim, kako u KZ nije predviđen kazneni okvir s posebnom najmanjom mjerom kazne zatvora u trajanju od četiri godine predloženo je da se inkriminira dogovor za pocinjenje kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora za koje se po zakonu može izreći tri godine zatvora ili teža kazna.

Povećanje posebne najmanje mjere zatvorske kazne s jedne na tri godine predlaže se radi unutarnjeg uskladjivanja s povećanjem propisanih kazni u čl. 333. KZ.

Uz članak 39:

Odredbom članka 333. iznimno se pooštrava kaznenopravna represija tako da su povećani posebni zakonski minimumi i posebni maksimumi zaprijetenih kazni obzirom na pogibeljnost ovog kaznenog djela, uvažavajući prijedlog Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Uz članak 40:

Izmjene u članku 343. KZ predlažu se radi uskladjivanja hrvatskog kaznenog prava s preuzetim međunarodnopravnim obvezama Republike Hrvatske tj. člankom 12. **Kaznenopravne konvencije o korupciji Vijeca Europe** (NN, MU 11/00) koji glasi:

Članak 12.

TRGOVANJE UTJECAJEM

Svaka zemlja potpisnica donijet će one nužne pravne i druge mjere kojima se prema njenom tuzemnom zakonu, kaznenim djelom smatra namjerno obecavanje, davanje ili nudenje, izravno ili neizravno, bilo koje nepripadajuće koristi bilo kojoj osobi koja tvrdi ili potvrdi da je sposobna neprimjereno utjecati na odluku bilo koje druge osobe navedene u člancima 2., 4. do 6. i 9. do 11., neovisno o tomu je li nepripadajuća korist namijenjena toj osobi ili nekom

drugom, kao i potraživanje, primanje ili prihvatanje ponude ili obećanja glede takve koristi, a u odnosu na vlastiti utjecaj, neovisno o tomu hoće li se takav utjecaj izvršiti i hoće li on dati željeni rezultat.

U pozitivnom hrvatskom kaznenom pravu protuzakonito posredovanje po sadržaju i smislu odgovara kaznenom djelu trgovanja utjecajem (*trading in influence*) iz čl. 12. Konvencije. Nedostatak važećeg zakonskog rješenja je u tome što propisuje kažnjivost samo tzv. aktivnog protuzakonitog posredovanja, što znaci da se kažnjava samo ona osoba koja posreduje, no ne i ona osoba u čije se ime odnosno za čiju korist posreduje (tzv. pasivno protuzakonito posredovanje – on može odgovarati eventualno kao poticatelj što zbog akcesornosti sudioništva u nekim slučajevima može dovesti do nekažnjivosti poticanja). Kako čl. 12. Konvencije zahtijeva da države stranke u svojim zakonodavstvima inkriminiraju i aktivno i pasivno protuzakonito posredovanje potrebno je izmijeniti postojeći čl. 343. KZ tako da on obuhvati i pasivno protuzakonito posredovanje (st. 4. i 5.). Kako bi se otklonile dvojbe oko toga kome sve može biti namijenjena korist koja se traži ili ostvaruje protuzakonitim posredovanjem, predviđa se da ta korist može biti namijenjena ili osobi koja traži posjedovanje ili bilo kojoj drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi.

Uz članak 41:

Ovom odredbom određuje se vrijeme stupanja na snagu zakona, a predloženi *vacatio legis* smatramo dostatnim kako bi se nadležna tijela koja primjenjuju zakon i građani mogli upoznati sa izmjenama i dopunama pojedinih odredbi Kaznenog zakona.

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU ODNOSNO DOPUNJUJU

Krivnja u posebnim slučajevima kad se radi o kaznenim djelima pocinjenim u sredstvima javnog priopćavanja

Clanak 48.

(1) Krivnja glavnog urednika za kaznena djela pocinjena u sredstvima javnog priopćavanja određena je ovim Zakonom kao i za svakog drugog pocinitelja osim u slučajevima koji se posebno određuju ovim clankom.

(2) Ako glavni urednik ili osoba koja ga zamjenjuje u vrijeme objavljivanja nije kriv kao pojedinačni pocinitelj ili sudionik kaznenog djela pocinjenog u sredstvima javnog priopćavanja, kriv je:

- ako do završetka glavne rasprave pred prvostupajskim sudom autor ostane nepoznat,
- ako je informacija objavljena bez pristanka autora,
- ako su u vrijeme objavljivanja postojale stvarne ili pravne smetnje za pokretanje kaznenog postupka protiv autora, koje i dalje traju.

(3) Nije kriv glavni urednik, odnosno osoba koja ga zamjenjuje ako iz opravdanih razloga nije znao za koju od okolnosti navedenih u stavku 2. ovoga clanka.

(4) Pod uvjetima iz stavka 1. i 2. ovoga clanka kriv je:

- izdavac ili nakladnik nepovremene publikacije osim ako naznaci autora kažnjivog sadržaja za kojeg ne postoje smetnje za pokretanje kaznenog postupka, - tiskar nepovremene publikacije kad nema izdavaca ili nakladnika ili postoje smetnje za pokretanje kaznenog postupka protiv njega,
- proizvođač u slučajevima kad je kazneno djelo pocinjeno putem audiouređaja, videouređaja ili slicnih sredstava javnog priopćavanja,
- ako su izdavac, nakladnik, tiskar ili proizvođač pravne osobe ili državna tijela, kriva je osoba koja je odgovorna za tu djelatnost izdavanja, nakladništva, tiskanja ili proizvodnje.

(5) U slučajevima kad je sredstvo iz ovoga clanka koje sadrži kazneno djelo proizvedeno u stranoj državi kriv je uvoznik, a u slučaju da se radi o pravnoj osobi ili državnom tijelu, kriva je odgovorna osoba uvoznika.

Uracunavanje pritvora i ranije kazne

Clanak 63.

(1) Vrijeme provedeno u pritvoru kao i svako oduzimanje slobode u svezi s kaznenim djelom uracunava se u izrecenu kaznu zatvora, kaznu dugotrajnog zatvora, kaznu maloljetnickog zatvora i novcanu kaznu.

(2) Kazna oduzimanja slobode ili novcana kazna za prekršaj i gospodarski prijestup uracunava se u kaznu za kazneno djelo, ako opis tog djela odgovara prekršajnom djelu i gospodarskom prijestupu zbog kojeg je izrecena kazna.

(3) Uracunavanje po odredbama ovoga clanka znaci izjednacavanje jednog dana pritvora, kazne oduzimanja slobode za prekršaj, kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora ili kazne maloljetnickog zatvora za kazneno djelo te jednog dnevnog dohotka novcane kazne za jedan dan kazne oduzimanja slobode i novcane kazne za prekršajno djelo za dane zatvora prema odredbama Zakona o prekršajima.

Posebne obveze uz zaštitni nadzor

Clanak 71.

Primjenjujuci uvjetnu osudu sa zaštitnim nadzorom, pored obveza iz clanka 68. ovoga Zakona, sud može odrediti pocinitelju kaznenog djela jednu ili više obveza tijekom provjeravanja, i to:

- a) osposobljavanje za određeno zanimanje koje odabere uz strucnu pomoc službe za zaštitni nadzor,
- b) prihvacanje zaposlenja koje odgovara njegovoj strucnoj spremi, osposobljenosti i stvarnim mogucnostima obavljanja radnih zadataka, koje mu savjetuje i omoguci služba za zaštitni nadzor,
- c) raspolaganje svojim dohocima u skladu s potrebama osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati i prema savjetima službe za zaštitni nadzor,
- d) podvrgavanje liječenju koje je nužno radi otklanjanja tjelesnih ili duševnih smetnji koje mogu poticajno djelovati za pocinjenje novog kaznenog djela,
- e) sudjelovanje u postupku psihosocijalne terapije u specijaliziranim ustanovama u okviru nadležnih državnih tijela radi otklanjanja nasilnickog ponašanja,
- f) neposjecivanje određenih mjesta, lokala i priredaba, koje mogu biti prilika i poticaj za pocinjenje novog kaznenog djela,
- g) redovito javljanje službi za zaštitni nadzor radi obavještanja o okolnostima koje mogu poticajno djelovati za pocinjenje novog kaznenog djela.

Uracunavanje zaštitnih mjera izrecenih za prekršaje i gospodarske prijestupe

Clanak 81.

Zaštitne mjere primijenjene za prekršaje i gospodarske prijestupe prema pocinitelju kaznenog djela koje po svojem sadržaju odgovaraju sigurnosnim mjerama iz ove glave Zakona uracunat ce se u sigurnosnu mjeru primijenjenu za kazneno djelo ciji opis odgovara djelu zbog kojeg je mjera primijenjena.

Oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom

Clanak 82.

- (1) Nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom.
- (2) Imovinska korist oduzima se sudskom odlukom kojom se utvrđuje da je kazneno djelo pocinjeno. Kad se utvrdi nemogucnost oduzimanja imovinske koristi koja se sastoji od novca, vrijednosnih papira ili stvari u cijelosti ili djelomicno, sud je dužan obvezati pocinitelja kaznenog djela na isplatu odgovarajuće protuvrijednosti u novcanom iznosu.
- (3) Imovinska korist oduzet ce se i kad se po bilo kojem pravnom temelju nalazi kod treće osobe.
- (4) Oštećenik koji tijekom kaznenog postupka ili najkasnije u roku od tri mjeseca nakon pravomocne odluke o oduzimanju predmeta imovinskopravnim zahtjevom ili tužbom želi ostvariti svoje pravo glede oduzete imovinske koristi ima pravo namirenja u roku od tri mjeseca nakon donošenja odluke o njegovom pravu.

Rehabilitacija

Clanak 85.

- (1) Nakon izdržane, oprostene ili zastarjele kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora ili kazne maloljetnickog zatvora osudene osobe imaju sva prava gradanina utvrđena Ustavom,

zakonom ili drugim propisima, te mogu stjecati sva prava osim onih koja su im ogranicena sigurnosnom mjerom ili nastupanjem pravne posljedice osude.

(2) Odredba stavka 1. ovoga clanka odnosi se i na pocinitelja kaznenog djela prema kojem je primijenjena mjera upozorenja ili ga je sud oslobodio kazne.

(3) Odredba iz stavka 1. ovoga clanka odnosi se i na osobe na uvjetnom otpustu ukoliko njihova prava nisu ogranicena posebnim propisima o uvjetnom otpustu s izdržavanja kazne zatvora.

(4) Protekom rokova određenih u stavku 5. ovoga clanka pocinitelj kaznenog djela smatra se neosuđivanim i svaka uporaba podataka o građaninu kao pocinitelju kaznenog djela zabranjena je, a u slucaju uporabe nema pravni ucinak. Rehabilitirani građanin ima pravo nijekati prijašnju osuđivanost i zbog toga ne može biti pozvan na odgovornost niti može imati bilo kakve pravne posljedice.

(5) Pod uvjetom da pocinitelj kaznenog djela nije ponovno osuđen zbog novoga kaznenog djela rehabilitacija nastupa po sili zakona kad proteknu ovi rokovi:

- petnaest godina od dana izdržane, zastarjele ili oproštene kazne kod osude na kaznu dugotrajnog zatvora,
- deset godina od dana izdržane, zastarjele ili oproštene kazne kod osude na kaznu zatvora od deset godina ili težu kaznu,
- pet godina od dana izdržane, zastarjele ili oproštene kazne kod osude na kaznu zatvora od pet godina ili težu kaznu,
- tri godine od dana izdržane, zastarjele ili oproštene kazne kod osude na kaznu zatvora do pet godina, kaznu maloljetničkog zatvora i novcanu kaznu, od isteka roka provjeravanja kod uvjetne osude i od pravomocnosti odluke o sudskoj opomeni ili oslobodenju od kazne.

Pomilovanje

Clanak 88.

Pomilovanjem se prema određenoj osobi obustavlja kazneni postupak, daje potpuni ili djelomicni oprost od izvršenja kazne, zamjenjuje se izrecena kazna blažom kaznom ili se primjenjuje uvjetna osuda, ukida se uvjetna osuda, daje prijevremena rehabilitacija, ukida se ili određuje krace trajanje pravne posljedice osude, sigurnosne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom ili protjerivanja stranca iz zemlje.

Clanak 89.

(1) **Podrucjem** Republike Hrvatske smatra se kopneno podrucje, rijeke, jezera, prokopi, unutarnje morske vode, teritorijalno more, te zracni prostor iznad tih podrucja.

(2) **Kazne no zakonodavstvo** Republike Hrvatske su kaznenopravne odredbe sadržane u ovom Zakonu i u drugim zakonima Republike Hrvatske.

(3) **Službena osoba** kad je ona oznacena kao pocinitelj kaznenog djela je izabrani ili imenovani dužnosnik u predstavničkom tijelu, državni dužnosnik i službenik koji obavlja službene poslove u tijelima državne uprave, lokalne samouprave i uprave, jedinici lokalne samouprave, tijelima sudbene vlasti, u Ustavnom sudu Republike Hrvatske, Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu ili Puckom pravobraniteljstvu Republike Hrvatske, Uredu predsjednika republike, tijelu, uredu i strucnoj službi Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskog sabora, nositelj pravosudne dužnosti, sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske, Državni odvjetnik Republike Hrvatske i njegovi zamjenici, Državni pravobranitelj Republike Hrvatske i njegovi zamjenici, Pucki pravobranitelj Republike Hrvatske i njegovi zamjenici te javni bilježnik. Službena osoba je i strani javni službenik, zastupnik ili službenik u stranom predstavničkom tijelu, službenik međunarodne organizacije ciji je Republika Hrvatska član, zastupnik ili službenik međunarodne parlamentarne skupštine ciji je Republika Hrvatska član te sudac ili službenik međunarodnog suda ciju sudbenost Republika Hrvatska prihvacava.

(4) **Vojna osoba** je vojnik na odsluženju vojne obveze, kadet vojne škole, djelatna vojna osoba, osoba iz pricuvnog sastava dok se nalazi na vojnoj službi, vojni službenik i vojni namještenik te civilna osoba koja obavlja određenu vojnu dužnost.

(5) Kad je službena osoba naznacena kao osoba prema kojoj je počinjeno kazneno djelo, pored osoba koje su navedene u stavku 3. ovoga članka, službena osoba je u smislu ovoga Zakona i vojna osoba iz stavka 4. ovoga članka.

(6) **Pravna osoba** u smislu ovoga Zakona je trgovačko društvo, fond, ustanova, politička i društvena organizacija i udruženja građana, jedinica lokalne samouprave i uprave, jedinica lokalne samouprave te druga pravna osoba koja u okvirima svog redovnog poslovanja stalno ili povremeno stvara ili pribavlja sredstva i njima raspolaže.

(7) **Odgovorna osoba** je smislu ovoga Zakona osoba kojoj je povjeren određeni djelokrug poslova iz područja djelovanja pravne osobe, državnog tijela i tijela lokalne samouprave i uprave i tijela lokalne samouprave.

(8) Kad je kao počinitelj određenih kaznenih djela oznacena službena ili odgovorna osoba u pravnoj osobi, osobe navedene u stavku 3. i 7. ovoga članka mogu biti počinitelji tih djela ako iz obilježja pojedinog djela ili pojedinog propisa ne proizlazi da počiniteljem može biti samo neka od tih osoba.

(9) **Dijete** je, u smislu ovoga Zakona, osoba koja nije navršila četrnaest godina života.

(10) **Maloljetna osoba** je, u smislu ovoga Zakona, osoba koja nije navršila osamnaest godina života.

(11) **Osoba pod međunarodnom zaštitom** je poglavar države, predsjednik vlade i ministar vanjskih poslova kad se nalaze izvan svoje države, te svaki službeni predstavnik međunarodno priznate organizacije kad se on, njegove službene prostorije, privatni stan ili prijevozno sredstvo uočljivo mogu prepoznati da su posebno zaštićeni međunarodnim pravom.

(12) **Državna tajna** je podatak koji je zakonom, drugim propisom ili općim aktom nadležnog tijela donesenim na temelju zakona određen državnom tajnom te otkrivanjem kojega bi nastupile štetne posljedice za nacionalnu sigurnost ili nacionalni interes Republike Hrvatske.

(13) **Vojna tajna** je podatak koji je zakonom, drugim propisom, općim aktom ili aktom nadležnog tijela donesenim na temelju zakona proglašen vojnom tajnom.

(14) **Službena tajna** je podatak koji je prikupljen i koristi se za potrebe javnih tijela, a koji je zakonom, drugim propisom ili općim aktom nadležnog tijela donesenim na temelju zakona proglašen službenom tajnom.

(15) **Poslovna tajna** je podatak koji je kao poslovna tajna određen zakonom, drugim propisom ili općim aktom trgovačkog društva, ustanove ili druge pravne osobe, a koji predstavlja proizvodnu tajnu, rezultate istraživačkog ili konstrukcijskog rada te drugi podatak zbog cijeg bi priopćavanja neovlaštenoj osobi mogle nastupiti štetne posljedice za njezine gospodarske interese.

(16) **Profesionalna tajna** je podatak o osobnom ili obiteljskom životu stranaka koji saznaju odvjetnici, branitelji, javni bilježnici, doktori medicine, doktori stomatologije, primalje ili drugi zdravstveni djelatnici, psiholozi, djelatnici skrbništva, vjerski ispovjednici i druge osobe u obavljanju svoga zvanja.

(17) **Osobna tajna** je podatak o osobi koji je zakonom, drugim propisom ili općim aktom nadležnoga tijela donesenim na temelju zakona određen tajnom.

(18) **Isprava sa sadržajem tajnosti**, u smislu ovoga Zakona, je povjerljiva činjenica, podatak, pisani sastavak, predmet, usmeno priopćenje povjerljive naravi iznesen u radu tijela državne vlasti, državnih upravnih tijela i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima, te činjenica prikupljena prigodom registriranja osobnih podataka građana.

(19) **Izbori** su izbori za zastupnike u Zastupnički i Županijski dom Hrvatskog sabora, za predsjednika Republike, za članove predstavničkih tijela u jedinicama lokalne samouprave i uprave, jedinicama lokalne samouprave, te za članove upravnih i nadzornih odbora u poduzecima i drugim pravnim osobama.

(20) **Više osoba** je najmanje dvije osobe ili više njih.

(21) **Skupina ljudi** je najmanje pet osoba ili više njih.

(22) **Grupa ljudi**, u smislu ovoga Zakona, je udruženje od najmanje tri osobe koje su povezane radi trajnog ili povremenog cinjenja kaznenih djela, pri čemu svaka od tih osoba daje svoj udio u pocinjenju kaznenog djela.

(23) **Zlocinacka organizacija** je udruženje od najmanje tri osobe čiji članovi su se udružili radi cinjenja kaznenih djela. Djelovanje zlocinacke organizacije višeg stupnja usmjereno je i prema ostvarivanju i zadržavanju nadzora nad pojedinim gospodarskim ili drugim djelatnostima, pri čemu se koristi zastrašivanjem ili nasiljem radi utjecaja na druge osobe da im pristupe ili im se pokore. Zlocinacku organizaciju odlikuje visok stupanj povezanosti članova, unutarnji ustroj na temelju odnosa hijerarhije i stege te podjela rada. Zlocinacka organizacija je temelj pojma organiziranog kriminala.

(24) **Isprava** je, u smislu ovoga Zakona, svaki predmet podoban ili određen da služi kao dokaz neke cinjenice koja ima vrijednost za pravne odnose.

(25) **Novac** je kovano ili papirnato sredstvo placanja koje je na temelju zakona u optjecaju u Republici Hrvatskoj ili nekoj stranoj državi.

(26) **Znaci za vrijednost**, u smislu ovoga Zakona, su i strani znaci za vrijednost.

(27) **Pokretna stvar** je i svaka proizvedena ili skupljena energija za davanje svjetlosti, toplote ili kretanja, kao i telefonski impulsi.

(28) **Motorno vozilo** je svako prometno sredstvo na motorni pogon u kopnenom, vodenom i zračnom prometu.

(29) **Sila** je i primjena hipnoze ili omamljujucih sredstava uporabljenih radi dovođenja koga protiv njegove volje u nesvjesno stanje ili da se onesposobi za otpor.

(30) **Članovi obitelji** u smislu ovoga Zakona jesu: bračni i izvanbračni drug, bivši bračni i izvanbračni drug, rođak po krvi u ravnoj lozi, posvojitelj i posvojenik, rođak u pobocnoj liniji do trećeg stupnja zaključno i srođnik po tazbini do drugoga stupnja zaključno, a žive u zajedničkom kucanstvu.

Otmica

Članak 125.

(1) Tko drugoga protupravno zatvori, drži zatvorena ili mu na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja s ciljem da njega ili nekoga drugoga prisili da što učini, ne učini ili trpi, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka pocinjeno prema djetetu ili maloljetnoj osobi, ili se radi ostvarenja cilja otmice iz stavka 1. ovoga članka prijeti da će se taoca usmrtniti, ili da će ga se teško tjelesno ozlijediti, ili ako je djelo pocinjeno u sastavu grupe ili zlocinacke organizacije,

pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Pocinitelj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka koji dragovoljno pusti na slobodu taoca prije nego što je ostvaren njegov zahtjev radi kojeg je pocinio otmicu, može se osloboditi kazne.

Neovlašteno snimanje i prisluškivanje

Članak 131.

(1) Tko neovlašteno i kriomice snimi drugoga filmski, televizijski, videokamerom ili fotoaparatom,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko posebnim napravama neovlašteno prisluškuje ili snimi razgovor ili izjavu koji mu nisu namijenjeni ili tko omogući nepozvanoj osobi

da se upozna s razgovorom ili izjavom koja je neovlašteno prisluškivana ili snimana ili tko neovlašteno prisluškuje ili snimi tude poruke u racunalnom sustavu.

(3) Ako kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga clanka pocini službena osoba u obavljanju službe ili javne ovlasti,

kaznit ce se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(4) Kazneni postupak za kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga clanka pokrece se povodom prijedloga.

(5) Posebne naprave kojima je pocinjeno kazneno djelo iz stavka 2. ovoga clanka oduzet ce se.

Nasilje prema najvišim državnim dužnosnicima

Clanak 140.

Tko uporabom sile ili prijetnjom uporabe sile sprijeci predsjednika Republike, predsjednika Hrvatskog sabora, zastupnika u Hrvatskom saboru, predsjednika, podpredsjednika ili clana Vlade Republike Hrvatske, predsjednika ili suca Ustavnog suda Republike Hrvatske, predsjednika ili suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske, predsjednika ili clanove Državnog sudbenog vijeca Republike Hrvatske, Državnog odvjetnika Republike Hrvatske ili njegova zamjenika, Državnog pravobranitelja Republike Hrvatske ili njegova zamjenika, Puckog pravobranitelja Republike Hrvatske ili njegova zamjenika da što ucini ili ga prisili da što propusti uciniti u obnašanju svoje dužnosti,

kaznit ce se kaznom zatvora od tri do deset godina.

Agresivni rat

Clanak 157.

(1) Tko, bez obzira na to je li prethodno objavljen rat ili ne, poduzme agresivni rat zapovijedi za djelovanje oružanih snaga jedne države protiv suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti ili politicke neovisnosti druge države, pa se to djelovanje pocini invazijom ili oružanim napadom na njezino podrucje, zrakoplove ili brodove, ili blokiranjem luka ili obala, ili vojnom okupacijom njezinog podrucja ili na drugi nacin kojim se izražava nasilno uspostavljanje vlasti nad tom državom,

kaznit ce se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko radi provodenja agresivnog rata od strane jedne države prema drugoj državi zapovijedi ili omoguci slanje naoružanih grupa placenika ili drugih paravojnih oružanih snaga u tu državu, da bi te snage ostvarile ciljeve agresivnog rata.

(3) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko postupi po naredbi o djelovanju oružanih snaga ili paravojnih oružanih snaga radi vodenja agresivnog rata.

(4) Tko poziva ili potice na agresivni rat,

kaznit ce se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Ratni zlocin protiv civilnog pucanstva

Clanak 158.

(1) Tko kršeci pravila medunarodnoga prava za vrijeme rata, oružanoga sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad na civilno pucanstvo, naselje, pojedine civilne osobe ili osobe onesposobljene za borbu, kojega je posljedica smrt, teška tjelesna ozljeda ili teško narušavanje zdravlja ljudi, napad bez izbora cilja kojim se pogada civilno pucanstvo, da se civilno pucanstvo ubija, mucu ili da se necovjечно postupa prema njemu, ili da se nad njim obavljaju biološki, medicinski ili drugi znanstveni pokusi, da se uzimaju tkiva ili organi radi presadivanja, ili da mu se

nanose velike patnje ili povrede tjelesne cjelovitosti ili zdravlja, da se provodi raseljavanje ili preseljavanje ili prisilno odnarnodnjivanje ili prevodenje na drugu vjeru, prisiljavanje na prostituciju ili, da se primjenjuju mjere zastrašivanja i terora, uzimaju taoci, primjenjuje kolektivno kažnjavanje, protuzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protuzakonita zatvaranja, oduzima pravo na pravedno i nepristrano sudenje, prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njezinoj obavještajnoj službi ili upravi, da se prisiljava na prisilni rad, izgladnjuje pucanstvo, provodi konfiskacija imovine, da se pljacka imovina pucanstva, protuzakonito i samovoljno uništava ili prisvaja u velikim razmjerima imovinu, što nije opravdano vojnim potrebama, uzima protuzakonite i nerazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjuje vrijednost domacega novca ili protuzakonito izdaje novac, ili tko pocini neko od navedenih djela, kaznit ce se kaznom zatvora najmanje pet godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko kršeci pravila medunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi: da se izvrši napad na objekte posebno zašticene medunarodnim pravom i objekte i postrojenja s opasnom silom kao što su ustave, nasipi i nuklearne elektrane, da se bez izbora cilja pogadaju civilni objekti koji su pod posebnom zaštitom medunarodnoga prava, nebranjena mjesta i demilitarizirane zone, dugo trajno i veliko oštećenje prirodnog okoliša koje može štetiti zdravlju ili opstanku pucanstva ili tko pocini neko od navedenih djela.

(3) Tko kršeci pravila medunarodnoga prava za vrijeme rata, oružanoga sukoba ili okupacije kao okupator, naredi ili izvrši preseljenje dijelova svojega civilnog pucanstva na okupirano podrucje,

kaznit ce se kaznom zatvora najmanje pet godina.

Medunarodni terorizam

Clanak 169.

(1) Tko s ciljem da naškodi stranoj državi ili medunarodnoj organizaciji prouzroci eksploziju ili požar ili kakvom opceopasnom radnjom ili sredstvom izazove opasnost za ljude ili imovinu ili izvrši otmicu neke osobe ili pocini neko drugo nasilje,

kaznit ce se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ako pocinitelj prigodom pocinjenja kaznenog djela iz stavka 1. ovoga clanka s namjerom usmrti jednu ili više osoba,

kaznit ce se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(3) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga clanka prouzrocena smrt jedne ili više osoba ili su prouzrocena velika razaranja,

pocinitelj ce se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(4) Za pokretanje kaznenog postupka radi kaznenog djela iz ovoga clanka potrebno je odobrenje Državnog odvjetnika Republike Hrvatske.

Rasna i druga diskriminacija

Clanak 174.

(1) Tko na temelju razlike u rasi, vjeri, jeziku, politickom ili drugom uvjerenju, imovini, rodenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama, spolu, boji kože, nacionalnosti ili etnickome podrijetlu krši temeljna ljudska prava i slobode priznate od medunarodne zajednice,

kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se tko progoni organizacije ili pojedince zbog njihova zalaganja za ravnopravnost ljudi.

(3) Tko u cilju širenja rasne, vjerske, spolne, nacionalne, etnicke mržnje ili mržnje po osnovi boje kože, ili u cilju omalovažavanja, javno iznese ili pronese zamisli o nadmocnosti ili

podčinjenosti jedne rase, etnicke ili vjerske zajednice, spola, nacije ili zamisli o nadmocnosti ili podčinjenosti po osnovi boje kože,

kaznit ce se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Uspostava ropstva i prijevoz robova

Clanak 175.

(1) Tko kršeci pravila medunarodnoga prava stavi drugoga u ropски ili njemu slican odnos ili ga drži u takvom odnosu, kupi, proda, preda drugoj osobi ili posreduje u kupnji, prodaji ili predaji takve osobe ili potice drugoga da proda svoju slobodu ili slobodu osobe koju uzdržava ili se o njoj brine,

kaznit ce se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Tko kršeci pravila medunarodnoga prava kupi, proda, preda drugoj osobi ili posreduje u kupnji, prodaji ili predaji djeteta ili maloljetne osobe radi posvojenja, transplantacije organa, iskorištavanja maloljetnickog rada ili u druge nedozvoljene svrhe,

kaznit ce se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Tko kršeci pravila medunarodnoga prava prevozi osobe koje se nalaze u ropskome ili njemu slicnom odnosu,

kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice

Clanak 177.

(1) Tko iz koristoljublja nedozvoljeno prevede preko državne granice jednu ili više osoba, kaznit ce se novcanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ovoga clanka pocinjeno u sastavu grupe ili zlocinacke organizacije,

pocinitelj ce se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga clanka pocinitelj ce se kazniti.

Medunarodna prostitucija

Clanak 178.

(1) Tko drugu osobu namamljuje, vrbuje ili potice na pružanje seksualnih usluga radi zarade u državi izvan one u kojoj ta osoba ima prebivalište ili ciji je državljanin,

kaznit ce se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Tko drugu osobu silom ili prijetnjom uporabe sile, ili obmanom prisili ili navede da se uputi u državu u kojoj nema prebivalište ili nije njezin državljanin radi pružanja seksualnih usluga uz naplatu,

kaznit ce se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga clanka pocinjeno prema djetetu ili maloljetnoj osobi,

pocinitelj ce se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Bez utjecaja je na postojanje kaznenog djela iz ovoga clanka okolnost je li se osoba koju se namamljuje, vrbuje, potice, prisiljava ili obmanom navodi na prostituciju vec time bavila ili ne.

Udruživanje radi cinjenja kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom

Clanak 187.

- (1) Tko organizira grupu ljudi ili na drugi način povezuje u zajedničko djelovanje tri ili više osoba radi cinjenja kaznenih djela iz članka 156., 158., 159. i 160. ovoga Zakona, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.
- (2) Tko postane pripadnikom grupe iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- (3) Pocinitelj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka koji pravodobnim otkrivanjem grupe spriječi pocinjenje kaznenih djela navedenih u stavku 1. ovoga članka, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine, a može se i osloboditi kazne.
- (4) Pripadnik grupe koji otkrije grupu prije nego što je pocinio neko kazneno djelo navedeno u stavku 1. ovoga članka oslobodit će se kazne.

Razlozi za isključenje protupravnosti kaznenih djela protiv casti i ugleda

Clanak 203.

Nema kaznenog djela kad se radi o uvredljivom sadržaju iz članka 199. i članka 200. stavka 3., klevetnickom sadržaju iz članka 200. stavka 1. i 2., sadržaju o osobnim ili obiteljskim prilikama iz članka 201. i prebacivanja za kazneno djelo iz članka 202. ovoga Zakona, koji je ostvaren ili učinjen dostupnim drugima u znanstvenom, književnom, umjetničkom djelu ili javnoj informaciji, u obavljanju službene dužnosti, političke ili druge javne ili društvene djelatnosti, ili u novinarskom poslu, ili u obrani nekog prava ili zaštiti opravdanih interesa, ako iz načina izražavanja i drugih okolnosti jasno proizlazi da se ne radi o ponašanju koje je imalo cilj naškoditi necijoj casti ili ugledu.

Oštećenje i uporaba tuđih podataka

Clanak 223.

- (1) Tko ošteti, izmijeni, izbriše, uništi ili učini neuporabljivim tuđe automatski obrađene podatke ili računalne programe, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.
- (2) Tko unatoč zaštitnim mjerama neovlašteno pristupi automatski obrađenim podacima ili računalnom programu, kaznit će se novčanom kaznom do stope deset dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.
- (3) Kazneni postupak za kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka, ako se ne radi o obrađenim podacima ili računalnim programima državnog tijela, pokreće se povodom prijedloga.
- (4) Posebne naprave i sredstva kojima je pocinjeno kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka oduzet će se.

Teška kaznena djela protiv zdravlja ljudi

Clanak 249.

- (1) Ako je kaznenim djelom iz članka 238. stavka 1. i 2., članka 240. stavka 1. i 2., članka 241. stavka 1. i 2., članka 242. stavka 1. i 3., članka 243., članka 244. stavka 1. i 2., članka 246. stavka 1., članka 247. stavka 1. i članka 248. stavka 1. ovoga Zakona prouzročena teška tjelesna ozljeda neke osobe ili joj je zdravlje teško narušeno ili postojeća bolest znatno pogoršana, pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(2) Ako je kaznenim djelima navedenim u stavku 1. ovoga članka prouzročena smrt jedne ili više osoba,

pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do deset godina.

(3) Ako je kaznenim djelom iz članka 238. stavka 3., članka 240. stavka 3., članka 245. stavka 2., članka 246. stavka 2., članka 247. stavka 2. i članka 248. stavka 2. ovoga Zakona prouzročena teška tjelesna ozljeda neke osobe, ili joj je zdravlje teško narušeno, ili postojeća bolest znatno pogoršana,

pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ako je kaznenim djelima navedenim u stavku 3. ovoga članka prouzročena smrt jedne ili više osoba,

pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina.

Davanje lažnog iskaza

Članak 303.

(1) Svjedok, vještak, prevoditelj ili tumač koji u postupku pred sudom, upravnom postupku, postupku pred javnim bilježnikom ili stegovnom postupku daje lažni iskaz,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se stranka u postupku, osim okrivljenika koja daje lažni iskaz ako se na tom iskazu temelji konačna odluka u tom postupku.

(3) Ako su kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka prouzročene teške posljedice za okrivljenika u kaznenom postupku,

pocinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

(4) Ako pocinitelj kazneno g djela iz stavka 1. ovoga članka dragovoljno opozove svoj iskaz prije donošenja konačne odluke, može se osloboditi kazne.

Sprječavanje dokazivanja

Članak 304.

(1) Tko svjedoka ili vještaka u postupku pred sudom, upravnom postupku, postupku pred javnim bilježnikom ili stegovnom postupku silom, prijetnjom ili drugim oblikom prisile ili obećanjem dara ili kakve druge koristi navede da daje lažan iskaz,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Tko s ciljem da spriječi ili znatno oteža dokazivanje u postupku pred sudom, upravnom postupku, postupku pred javnim bilježnikom ili stegovnom postupku sakrije, ošteti ili uništi tudi predmet ili ispravu koji služe dokazivanju,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Kaznom iz stavka 2. ovoga članka kaznit će se tko s ciljem da spriječi ili znatno oteža dokazivanje u postupku pred sudom ili u upravnom postupku ukloni, uništi, pomakne ili premjesti kakav granicni kamen, zemljomjerski znak, ili uopće kakav znak o vlasništvu ili nekom drugom stvarnom pravu ili uporabi vode, ili tko s istim ciljem takav znak lažno postavi.

Povreda tajnosti postupka

Članak 305.

(1) Tko neovlašteno otkrije ono što je saznao u kaznenom postupku pred sudom, upravnom postupku, postupku pred javnim bilježnikom ili stegovnom postupku, a što se na temelju zakona ili odluke utemeljene na zakonu smatra tajnom,

kaznit će se novčanom kaznom do sto dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do tri mjeseca.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko bez dozvole suda objavi tijekom kaznenog postupka prema maloljetnoj osobi ili odluku u tom postupku.

Prisila prema pravosudnom dužnosniku

Članak 309.

(1) Tko od suca, državnog odvjetnika, javnog bilježnika, državnog pravobranitelja silom, prijetnjom ili drugim oblikom prisile zatraži poduzimanje neke radnje ili donošenje neke odluke u okviru ili izvan njegove ovlasti, ili tko posreduje u takvom djelovanju ili traženju, ako takvim postupanjem nije počinjeno neko drugo kazneno djelo za koje je propisana teža kazna, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Tko za vrijeme postupka pred sudom, a prije donošenja pravomoćne sudske odluke, u javnim sredstvima priopćavanja, na javnom skupu ili pred skupinom ljudi, iznosi svoje mišljenje o tome kako bi u tom slučaju pravosudni dužnosnik trebao postupiti ili kakve odluke donositi, kaznit će se novčanom kaznom do stopešest dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(3) Nema kaznenog djela iz stavka 2. ovoga članka ako njegovo zakonsko obilježje ostvari optuženik ili njegov branitelj, ako su iznijeli svoje mišljenje nakon službenog priopćenja za javnost od strane državnog odvjetnika ili suca glede određenog slučaja.

Širenje lažnih i uznemirujućih glasina

Članak 322.

Tko iznosi, pronosi ili širi glasine za koje zna da su lažne s ciljem da njima izazove uznemirenje većeg broja građana, i takvo uznemirenje i nastupi,

kaznit će se novčanom kaznom do stopešest dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

Dogovor za počinjenje kaznenog djela

Članak 332.

Tko se s drugim dogovori da će počinuti teže kazneno djelo za koje se po zakonu može izreći pet godina zatvora ili teža kazna,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Udruživanje za počinjenje kaznenih djela

Članak 333.

(1) Tko organizira grupu ljudi ili na drugi način povezuje u zajedničko djelovanje tri ili više osoba koja ima za cilj počinjenja kaznenih djela za koje se po zakonu može izreći tri godine zatvora ili teža kazna,

kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Tko organizira zločinacku organizaciju za počinjenje kaznenih djela ili njome upravlja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Pripadnik grupe iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(4) Pripadnik zločinacke organizacije iz stavka 2. ovoga članka, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(5) Član grupe ili zločinacke organizacije koji otkrije grupu ili zločinacku organizaciju prije nego što je u njezinom sastavu ili za nju počinio neko kazneno djelo oslobodit će se kazne.

Protuzakonito posredovanje

Članak 343.

(1) Tko primi nagradu ili kakvu drugu korist da iskorištavanjem svog službenog ili društvenog položaja i utjecaja posreduje da se obavi ili ne obavi neka službena radnja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko iskorištavanjem svog službenog ili društvenog položaja i utjecaja posreduje da se obavi službena radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena radnja koja bi se morala obaviti.

(3) Ako je za posredovanje iz stavka 2. ovoga članka primljena nagrada ili kakva druga korist, a ne radi se o počinjenju drugog kaznenog djela za koje je propisana teža kazna, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina.